

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б Р А Н И Ч

Год. XVII (VIII)

Београд, март 1932.

Број 3

УРЕДНИШТВО:
УСКОЧКА УЛ. БР. 2.

В Л А С Н И К И И З Д А В А Ч:
АДВОКАТСКА КОМОРА У БЕОГРАДУ

РЕФОРМА ПОРОТЕ У ФРАНЦУСКОЈ

Док је у нашој држави новим законом о кривичном судском поступку лаички елемент сасвим искључен из суђења, дотле је у Француској скоро изведеном реформом поротног суђења, то учешће лаичког елемента у суђењу још више потенцирано.

До сада су поротници у Француској решавали о томе само да ли је оптужени крив или није, да ли дело постоји или не, а државни је суд у случају потврде одмеравао и изрицао казну. Сад је пак ступио на снагу закон по коме су судије грађани позвани да учествују и у одмеравању казне. И тако ће од сада дванајест поротника, грађана који састављају Француску пороту, кад буду оптуженога огласили за кривога, одмах ући у састав суда са још тројицом државних судија, са којима ће заједно већином гласова решавати и о величини казне. Од интереса је напоменути да је нови закон француски, пуноважност овако изречене пресуде учинио зависном од непосредног потписа пресуде свих поротника и судија који су ту пресуду донели. Тако ће од сада француски поротни судови морати пресуду прво ставити написмено и потписати је, па је тек онда проглашавати.

Оваква реформа француске пороте одговара већини схватања данашњих правника у Француској и положају пороте као такве у француском правосуђу. У Француској се против учешћа грађана у суђењу, нарочито у последње време, највише устајало због тога што су у ослобођавању криваца ишли до очигледне претераности. Међутим тврдило се с друге стране да је то претерано ослобођавање криваца, било последица другостране претераности у оштрини изрицање казне од стране државног суда. Анри Робер, један од најславнијих данашњих француских адвоката мисли, поводом ове реформе, да ће то учешће лаика и у одмеравању казне, утицати да поротни судови престану са бесмисленим ослобођењима криваца, али да ће за то и казне бити умереније.

Д. Ј.

Миљивоје Р. Вељовић, судија окружног суда за град Београд

СИРОМАШКО ПРАВО

Једина партија из новог Законика о судском поступку у грађанским парницама, промуглованог 13 јула 1929 год. а обнародованог 3 августа 1929 год., која је ступила на снагу и добила обавезно законско дејство, јесте она која говори о тако званом сиромашком праву. Сиромашком праву у новом Грађ. Суд. Пост. посвећена је цела глава седма и обухвата одредбе §§ 164 — 175. Овај део грађанског судског поступка добио је силу закона 30 јула 1930 год., кога је дана био публикован Уводни Закон за Законик о судском поступку у грађанским парницама од 9 јула 1930 године, — чл. II ст. 2.

Установа признавања сиромашког права није била позната на територији србијанских судова. У место овог модерног и савременог правног система, ми смо имали тзв. систем уверења о сиромашном стању, која су издавали домицилни општински судови, на основу једног законом одређеног пореског цензуса о сиромаштву. И док су раније таква уверења била респективне легитимације за суд о сиромашном стању оних, који су се њима користили, а посесија таквог уверења водила аутоматски законским привилегијама, које су се по чл. 5. зак. о таксама састојале у споровима ослобођењем спорне и папирне таксе — дотле сад оваква уверења сама за себе не значе ништа у овом смислу, већ служе смо као доказно сретство за стицање признања сиромашког права. А колико оно може да послужи као доказ то оцењује суд. Као што се види на први поглед између ова два система постоји велика разлика како у форми, тако и у садржини, и ако оба воде истом циљу.

Под појмом сиромашког права, ваља разумети судским решењем признато право једног лица на привремену бесплатну судску помоћ одн. ослобођење једног лица од државних такса и осталог у једном одређеном спору (правном послу) услед апсолутне материјалне немогућности подношења парничних трошкова.

Сиромашко право посматрано као установа опште социјалног значаја, налази свој извор и оправдање у закону економске нужности. Као правно политичка мера, сиромашко право је резултат постављених постулата и принципа савремених демократски уређених држава. Јер, заиста, у једном модерном и демократски расположеном друштву не

да се ни за моменат замислити принцип једнакости права, без могућности остварења тога права. И зато држава, као организована друштвена заједница, извршујући доследно принцип једнакости, даје могућност сваком свом члану да легалним путем дође до свога нарушенога права и да рести-туише свој повређени правни интерес. Сиромашко право има то за циљ и ставља у могућност сваког оног, да се њиме користи, који за то има услова.

За разлику од уверења о сиромашном стању, сиромашко право као правна институција много је ширег обима. Оно не обухвата као ранији систем само најсиромашнији ред грађана, већ све оне којима је оно стварна потреба. Оно се не везује за одређени порески цензус о сиромаштву, већ за фактичко стање онога који га захтева, његове личне и породичне прилике, материјални и социјални положај. И док се раније — уверењем о сиромашном стању — могао користити само онај чији годишњи непосредни порез није прелазео законом предвиђени цензус од 10 одн. 20 динара (чл. 5 зак. о таксама) сад тај цензус не игра више никакву улогу у стицању овога права, нити као такав постоји. Постоји једино чињеница односно фактичко питање, да ли парнична странка може поднети трошкове у томе правном послу, без штете по нужно издржавање своје и породице, или не може. То је од пресудног значаја.

И суд узимајући у решавање једну молбу за признање сиромашког права, као законом делегирана власт за овај посао, на основу поднетог уверења о имовном стању молиоца, које издаје општинска, а по правилу потврђује полициска власт, није везан тим уверењем и његовом садржином, већ је на против властан, да све наводе у које посумња провери, а по потреби и извиди чињенице значајне по резултат решења. Док је по старом систему, уверење као такво било неприкосновено судској оцени и ревизији, дотле по новом (сиромашком праву) то је право изрично дато суду, те суд и поред уверења о имовинском стању уредног у формалном смислу, може молиоца одбити од тражења сиромашког права, ако налази да његова целокупна привредна ситуација тај законски бенефицијум не заслужује. А то суд цени према фактичком стању у моменту тражења признања овог права. Према томе, ово се право може признати сваком оном, који докаже да није у стању да плати спорну и папирну таксу (увек је о њој реч), па ма се он у грађанству иначе и не сматрао за сиромашног. У томе је основна и битна разлика ових двају система. Несумњиво је и ван поговора, да нови начин више одговара правној логици ствари и стварним потребама данашњег времена. Јер стари начин, са оштро повученим границама о стању сиромаштва, није имао много социјалног смисла ни логичког оправдања. С правом се питало, каква разлика постоји у имовинском погледу између

лица која су плаћала 19 и 20 динара непосредне порезе и сматрала се сиромашним и оних пореских обвезника са 21 и 22 динара годишње порезе, који се нису за такве сматрали и према томе лишавани законских повластица. Изгледа, да је као одговор на ово питање, дошло сиромашко право.

Сем тога, ова два система разликују се и по обиму права и законских привилегија, које собом сиромашко право *ipso iure* повлачи. Стари је био једностран и узак и своди се у главном на ослобођење судских такса. Бенефиције, које повлачи признање сиромашког права шире су и различите, јер поред ослобођења плаћања судских такса, закон признаје и ослобођење од давања обезбеђења за судске трошкове, затим право да буде стручним лицем - адвокатом заступљена као парнична странка, ослобођење плаћања трошкова у парници око сведока, вештака, увиђаја и осталог, који трошкови привремено падају на терет државне بلاгајне. Ове законске повластице су таксативно предвиђене у § 165 Грађ. суд. пост.

У § 164 новог Грађ. суд. пост. прокламовано је начело диспозиције суда, да ли ће се извесном лицу признати или непризнати сиромашко право. Из овога излази да је суд у дискреционој моћи, да цени уверење о имовинском стању и фактичку потребу молиоца, по слободној судској оцени. Оцењујући стварно стање у економском и материјалном погледу лица које тражи сиромашко право, суд у ствари решава, да ли оно може поднети парничне трошкове у спору који мисли да води без штете по своје и своје породице - нужно издржавање. То је за стицање сиромашког права *conditio sine qua non*.

О начину и условима за добијање сиромашког права сем §§ 164 — 175 Грађ. суд. пост. говори и Правилник о извршењу закона о судским таксама од 11 јуна 1930 год., чији су прописи у важности само они од чл. 12 и 17, као и чл. 25 и 26 истог правилника. Цела једна глава овог правилника, која се односила на прописе о издавању уверења о имовинском стању, а обухватала од чл. 17 — 25 стављена је ван снаге и замењена Уредбом о издавању и потврђивању уверења о имовинском стању од 4 јануара 1932 год., која је добила законску обавезу 20 јануара 1932 год. дана кад је обнародована. Ова уредба издата је на основу законског овлашћења израженог у § 165 ст. 3 Грађанског суд. пост. Правилник о извр. зак. о суд. таксама у своме чл. 12 т. 4 јасно и у категоричкој форми излаже право суда да самостално, а то ће рећи по слободном судијском уверењу цени законске услове за признање сиромашког права. Сам правилник је ригорознији у погледу услова за стицање сиромашког права и наређује да се сиромашко право може признати само оном лицу и онда, ако он не би могао сносити трошкове парнице „без штете за подмирење најнужнијих потреба

www.својих и своје породице”, док се у § 164 ст. 1. Грађ. суд. пост. само помиње „нужно издржавање”. У овом случају Правилник је отишао даље него закон, а то није правно допуштено и правно могућа ствар. Правилник је могао само да објасни шта се има подразумевати под појмом „нужно издржавање” и ништа друго. Овако он прелази границу своје моћи и улази у домен нормативног права.

Сиромашко право може се тражити само за један посао (спор, кривицу) а не одједном и за више таквих. То исто безусловно важи и за уверење о имовинском стању, које се посебно издаје за сваки конкретан случај. Ово се јасно изводи из § 165 грађ. суд. пост. који *ab initio* наводи шта странка добија признањем сиромашког права „у тој парници”. Према томе искључено је да би се са једним уверењем о имовинском стању могло тражити сиромашко право за више правних послова. То нам говори наведена законска одредба, а сем тога у корист оваквог гледишта говори и чл. 2. ур. о изд. и потврди увер. о имов. стању, која изречно наводи да у сваком уверењу мора бити наведен „предмет или спор за који се уверење издаје”. У овом правцу је и судска пракса оријентисана.

Надлежност судова за решавање сиромашког права одређује се према стварној надлежности суда, који има спор да реши и према странкином месту сталног боравка. Дакле, оно може да се захтева од суда првог степена, који је законом позван за решење самог спора а чије се место у највећем броју случајева поклапа са молиочевим местом боравка, а у случају да се спор има водити ван њеног места живљења, онда је законом овлашћен да га тражи од суда у своме месту, разуме се под претпоставком да тај суд има ранг оног суда код кога се мисли спор засновати. Међутим, на први поглед добија се утисак, да се странка може обратити и стварно ненадлежном суду, ако се само једино он од судова налази у месту њеног пребивања. Јасније, странка се обраћа Среском суду ради признања сиромашког права за спор који се једино с обзиром на његову вредност има водити код Окружног суда. Одмах изјављујемо, да сматрамо да законодавац и ако овде није био довољно јасан и опредељен, да се таква правна радња не да замислити са разлога: прво, са гледишта стварне надлежности, искључено је да један суд може решавати о правним пословима макар и претходним, за које је апсолутно ненадлежан, а друго, са гледишта правне логике то је нешто немогуће и неприхватљиво и такво становиште, по коме једна судска инстанција нижег степена, својим решењем обавезује вишу и стварно надлежну инстанцију, не да се ничим оправдати. И не само да је овакво гледиште по овом питању у опреци са логиком ствари и основним правним појмовима, већ је оно и у противности са принципима државне хијерархије. Ово наводимо с тога, што је у

WWW.UNILIB.BE
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

практици било таквих случајева. И разумљиво, Окружни суд је одбио да призна, решење о сиромашком праву које је издао Срески суд, за исправно, јер је сматрао да је донето од ненадлежног суда. Узредно наводимо, да је ово питање надлежности у аустриском и мађарском поступку, који су у главном били изворници и узор нашем Грађанском судском поступку, потпуно јасно изведено, а цела ова партија о сиромашком праву потпунија и систематизованија. Према овоме, странке се за признање сиромашког права могу обраћати само надлежним судовима, који могу спор да пресуде. А то ће рећи, да се за спорове до пет хиљада динара имају обраћати било којем среском суду, или оном где стално живе или где мисле водити спор. То исто важи и за спорове који се воде код Окружних судова, дакле већих од пет хиљада динара, само са том разликом, што ако молилац живи у месту где не постоји окружни већ само срески суд, а спор има да се води ван судске територије тога окружног суда. у томе случају молилац се обраћа за сиромашко право окружном суду под који спада срески суд у његовом месту живљења или се обраћа молбом среском суду с тим да срески суд исту пошаље окружном суду на решење. У практичном животу то изгледа овако: грађанин варошице Алексинца који има намеру да води спор код Београдског окружног суда, за сиромашко право може се обратити или директно Београдском окружном суду или пошто у Алексинцу постоји само срески суд, окружном суду у Нишу као суду у чији судски делокруг припада Срески алексиначки суд.

Сиромашко право у једном спору признаје се на основу исправног уверења о имовинском стању. Оваква уверења и ако не везују суд, ипак представљају основицу за признање сиромашког права (чл. 12 т. 4. 5. прав за извр. зак. о таксама). Суд их допуњује, као што смо и раније навели, проверава и по потреби чини извиђаје код појединих власти у циљу утврђивања стварног стања. За издавање ових уверења по чл. 1 уредбе о изд. и потвр. увер. о имовном стању, надлежан је председник (начелник) оне општине у којој странка, која намерава тражити сиромашко право, стално живи. У колико се тиче странаца, закон их дели у две групе, на оне који живе у нашој земљи и на оне, који не живе у нашој земљи. Они који живе у нашој земљи дужни су да поднесу уверење оне општине у којој имају стално место становања, поред уверења о имовинском стању власти своје државе, која је по закону дотичне земље за то надлежна. За странце који не живе код нас потребно је ово последње уверење њихових власти (чл. 11 уредб. о изд. уверења), разуме се у свима случајевима, када су у питању странци потребан је и реципроцитет. (§ 164 ст. 2. грађ. суд. пост.). Молбу за имовинско уверење, странке подносе општинским властима, прилажући по обрасцу своје личне и имовинске

податке. Општина, пошто прими такву представку, дужна је да прибави изјаву и потпис закупадавца стана у чијој кући молилац станује о истинитости навода молиочевих у колико се личе занимања молиочевог, стана и закупне цене. Поред овог, општина тражи одмах и извештај Пореског одељења о непосредној порези, коју пореска власт даје у виду потврде на самом уверењу. — чл. 5 уредбе о изд. уверења). Пореско Одељење шаље извештај о врсти пореза не само за молиоца, већ и за сва лица, која су законом позвана да га издржавају.

Пошто обави ове радње, општинска власт, односно њени органи, под претњом кривичне и грађанске одговорности, дужни су да провере све наводе молиочеве и утврде његово стварно имовно стање, привредне и породичне прилике. Тако се мора утврдити између осталог и то, која су лица дужна молиоца да издржавају. А то се тражи с тога, што ако неко од чланова породице у ужем и ширем смислу има законом наложену дужност да издржава молиоца, а уз то је и добродо стања (однос детета према родитељу и обратно), онда је још питање, да ли се молилац у даном моменту може сматрати као лице, коме треба признати ову законску привилегију. Да би се избегле злоупотребе на штету фиска, законодавац сасвим умесно и оправдано тражи утврђивање ове сродничке обавезе. Ова чињеница веома важна и значајна за признање сиромашког права, увек је предмет озбиљне судске оцене и пажње.

Кад општинска власт заврши све потребне и извиђајне радње и увери се у истинитост навода молиочевих издаје му уверење, које потписује председник, и одмах шаље Среском начелству одн. Управи полиције, у местима где су седишта Банских управа, које чим провере његову садржину, потврде га, уз потпис и печат и враћају општини да га преда молиоцу на употребу. Уверења о имовинском стању које издаје Општина града Београда и градске општине (са статутом) с правом опште управне власти не подлежу потврди полицијских власти, и у томе чине један изузетак (чл. 8 уредбе о изд. уверења). У случају да општина одбије молиоца да му се изда тражено уверење из буди којих разлога, дужна је о томе донети одлуку (чл. 10 уредбе о изд. уверење) у форми кратког решења, на које молилац има право жалбе по прописима Закона о општем управном поступку.

Издавање ових уверења хитне је природе. Та законска хитност изводи се из чл. 4 уредбе о изд. уверења, који у првом ставу говорећи о поступку око уверења наводи „..... да странка брзо и на једноставан начин добије уверење”. Претпоставља се да је сваком оном, који га тражи неопходно нужно и хитно потребно. И када она имају за циљ један законски бенефицијум, као што је сиромашко право, та постоји, ако се хоће да буде права, мора да буде ефикасна и бр-

ва. То је смисао хитности ове законске установе. Уверење не сме бити старије од годину дана, изузев ако власт која га је издала, писмено потврди пошто понови цео поступак, најдаље за шест месеци пре употребе, да нису наступиле никакве промене (чл. 12 т. 10 правилника о извр. судских такса) и чл. 9. уредбе о изд. уверења). Са прибављеним уверењем о имовинском стању, увек и само у оригиналу, странка се непосредно обраћа суду ради признања сиромашког права. Код окружног суда о сиромашком праву за сада решава колегијум, јер Закон о уређењу редовних судова, који у своме § 26 т. 3 предвиђа, да о њему решава председник већа, није још ступио на снагу. А он аутоматски ступа на снагу онда кад грађански судски поступак добије обавезно законско дејство.

Суд самостално цени све околности, чињенице и прилике у којима се налази странка узимајући при решавању као долазну тачку поднето уверење о имовинском стању. На признање сиромашког права од утицаја су као што смо и раније навели, приход од зараде, власништво непокретних добара и користи од истих, обавезе према породици и њена бројност, величина и карактер спора (на пр. издржавање), и остало значајно по конкретан случај. Све ово што приме-рице наводимо, треба да створи код суда уверење, може ли странка носити парничне трошкове или не може. И ако суд, пошто проучи целокупну материјалну ситуацију молиоачеву, не губећи из вида ни фискални интерес, чија је заштита овде суду поверена, стече уверење да молилац то право заслужује, јер испуњава законске услове, онда суд доноси формално решење о признању сиромашког права и доставља га странци. Свако судско решење мора садржати и предмет на који се односи сиромашко право, јасно индивидуалисан и оно у томе спору (увек је о спору реч) служи странци као легитимна исправа сиромаштву. Противу оваквих решења нема нико право употребе правног средства, па ни супротна парнична странка, док на решење којим се странка одбија од тражења сиромашког права може се она жалити Касационом суду у року од 15 дана. — § 173 грађ. суд. пост.

Подносећи суду тужбу, тужилац прилаже уз њу оригинално решење о сиромашком праву и тиме отпочиње његово право на употребу признатих законских повластица. Има правника који мисле да се сиромашко право може да тражи непосредно са тужбом и да суд по тако поднетој тужби има претходно да реши питање о сиромашком праву. Ми држимо да ово гледиште није могуће примити са два разлога. Прво, по Закону о таксама суд не сме да прими ни једну нетаксирану тужбу, или неснабдевену исправним судским решењем о признању сиромашког права у том спору. Друго, баш кад не би било ове законске сметње, такав поступак би водио непотребним компликацијама, које само суду

www.ustvara.ju
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

стварају излишан посао, а странци ништа не користе. Јер ако суд молиоца од сиромашког права одбије, а тужбу је примио (рецимо поштом), после решења о одбијању и његове извршности, отвара се читава серија судских радњи почевши од опомене да се прописна такса положи, па до завршетка да се тужба као нетаксирана остави у архиву. Зато ми сматрамо, да је овај начин не само законом недопуштен и немогућ, већ врло незгодан и неопортун. Као једини правилан и законски пут има се сматрати онај, по коме се претходно тражи признање права, па тек по том у случају позитивног решења подносити тужбу суду ради пуштања у редован ток.

Ослобођење од такса и осталих издатака у једноме спору привремене је природе и припада само оном лицу, коме је и признато сиромашко право. Њиме се не могу користити наследници, јер сиромашко право има карактер личног права, дакле везано за одређену личност. Као такво сиромашко право престаје и гаси се смрћу странке — § 169 грађ. суд. пост. И у таквом случају наследници или плаћају таксу или се особено обраћају Суду за признање сиромашког права по редовном поступку.

Трошкови и привремено опроштена такса наплаћује се од противне парничне странке у спору, ако је пресудом и осуђена да их плати. А то је редован случај кад она изгуби спор. Кад сиромашна странка изгуби спор, онда се на против сви износи имају сматрати пропалим. Суд у свако доба може парничној транки одузети сиромашко право, ако су отпали разлози за њеном даљом потребом услед побољшања у имовинском погледу. С обзиром на ниво поправљених имовинских прилика суд може од странке тражити парцијелно или тотално намирење свих износа којих је била ослобођена.

Једном признато сиромашко право у одређеном спору, оно има вредности и важности све донде, док тај спор траје и не оконча се или док се оно не опозове, у случају имовинског побољшања. И док су се раније уверења о сиромашном стању морала обнављати сваке године, јер су подлежала застарелости, то као што напред наведосмо није случај са решењем о признању сиромашког права. Оно не застарева те се не мора ни обнављати, па ма спор у коме се оно користи трајао годинама.

Сиромашко право као културно правна институција велики је бенефицијум и помоћ за грађане. Оно је у својој суштини хуманог карактера. Та хумана нота коју садржи сиромашко право, а коју нарочито истичемо због њеног моралног значаја, чини, да оно као законска норма заслужује изузетно законско поштовање сваког. И зато по нашем мишљењу и покушај злоупотребе овога права носи отисак асоцијалне акције.

Др. Риналд Чулић, адвокат — Београд

ЈЕДНА НЕПОТРЕБНА ПОЛЕМИКА О РАЗУМЕВАЊУ § 166. КРИВ. ЗАКОНИКА

У Бројевима 1—4 часописа „Полиција“ (свеска за јануар и фебруар 1932. год.) изашле су две полемичне расправе, једна од г. Д-р Фрања Клајића, државног тужиоца у Врањи, а друга од г. Лазе Урошевића, касационог судије, у којима су заступљена дијаметрално супротна гледишта о разумевању и примени § 166. Крив. Законика, који гласи: „Ко се умишљено или из нехата употребом јаких пића или напитака тако опије да постане неурачунљив и у таквом стању учини кривично дело, за које се гони по званичној дужности, казниће се због самог пијанства затвором до годину дана или новчано до 10.000 динара”.

Повод овој полемици дао је коментар, који је г. Урошевић у II. свесци свог Судског Требника оштампао уз одредбу цитираног § 166. а у коме г. Урошевић овај законски пропис тумачи у смислу, да се извршилац има казнити не само због пијанства него и због учињеног кривичног дела, и то због пијанства по овом § 166. а због учињеног кривичног дела по одговарајућем пропису, имајући при том у виду пропис § 62., који говори о реалном стицају.

У поменутој полемици са г. Д-р Кларићем, г. Урошевић остао је при свом тумачењу § 166. и за ово своје мишљење дао је разлоге, који се у главном своде на ово: Због тога што се често дешава да појединци чине злоупотребу од јаких пића и напитака, и умишљено или нехатно се опијају тако да постају неурачунљиви, па у таквом стању чине и кривична дела и тиме угрожавају јавни мир и поредак, законодавац је, да би заштитио грађане од повреде тог мира и поретка, конструисао особено кривично дело у § 166. и унео га у главу XV. Крив. Законика, која обухвата дела против јавног мира и поретка. Овим поступком законодавац није ни у колико дирао у неурачунљивост која може доћи од напитости која нема везе са вољом кривца. Законодавац мисли на учиниоца, који је крив што је себе довео у стање неурачунљивости и у таквом стању чињењем кривичног дела које се гони по службеној дужности пореметио јавни мир и поредак и баш таквог неурачунљивог оглашава за крива и казни. Па кад законодавац учиниоца и поред неурачунљив-

www.историјски.рф
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

историјски сматра за крива „због самог овог пијанства“, онда г. Урошевић сматра да му се таква неурачунљивост, у коју је себе довео својом кривицом не може узети ни за основ који искључује подобност за урачунљивост за кривично дело, које је у том пијанству учинио.

Овакав закључак уваженог г. Урошевића је погрешан. Не стоји, да законодавац одредбом § 166. Крив. Зак. неурачунљивог” извршиоца оглашава за крива због „самог овог пијанства”, него оглашава извршиоца за крива због тога, што је у потпуно свесном, дакле урачунљивом стању предузео радњу опијања, из које су наступиле последице предвиђене у § 166. Крив. Зак., па га због ове у свесном стању предузете радње опијања казни. Пропис § 166. дакле, ни у колико не дира у неурачунљивост као основ, који искључује кривичну одговорност, и према томе не може се из овог прописа изводити закључак, да је учинилац одговоран и за кривично дело, које је у том пијанству учинио. Он је одговоран само за то, што је долозно или кулпно себе довео у стање неурачунљивости, јер је ово стање у узрочној вези са његовом вољом и његовом свешћу, али за све друге радње, које је у оваквом неурачунљивом стању предузео, не може бити одговоран, јер недостаје свест и узрочна веза. Друкчије стоји ствар, ако се учинилац опије у намери да изврши какво кривично дело. То је онда случај *actio libera in causa*, где учинилац одговара за извршено дело. пошто се одлучио за његово извршење у свесном стању и напитост била му је само средство за извршење кривичног дела.

У осталом одредба поменутог § 166. није нова у нашој држави. Сличних прописа било је у кривичним законима, који су раније важили у извесним правним подручјима наше државе, као н. пр. у Далмацији и у Словенији, где је важио аустријски казнени закон, који је у свом § 236. наређивао ово: „И ако радње, које су иначе злочин, почињене у случајном пијанству не могу се сматрати као злочин, ипак у овом случају казниће се пијанство као иступ”, па даље исти казнени закон у свом § 523. прописивао је ово: „Пијанство казниће се као иступ за онога, који у пијанству учини какву радњу, која би му се ван овог стања приписала као злочин.”

То исто, што је наређивао аустријски казнени Закон, прописује сада и § 166. нашег унитарног Кривичног Законика, који је у својој дикцији тако јасан, да не може настати питање: да ли ће се учинилац казнити само због пијанства или ће се казнити и због кривичног дела учињеног у том пијанству. С тога сматрам да је свака дискусија по овом питању непотребна а и опасна, јер се њоме без потребе изазива забуна у правосуђу.

Душан П. Мишић, судија среског суда за град Београд

ДНЕВНИЦЕ—НАДНИЦЕ И ЗАБРАНА ПО ГРАЂАНСКОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ

§ 378. г. с. п. гласи: „Ко захтева прибелешку или забрану, мора поименце назначити имање или право, којим ће да се обезбеди, где се ово, и код кога налази.

Без тога неће суд захтевање уважити.”

Другим речима: поверилац је дужан, поред осталих услова законом предвиђених, да испуни и овај — да индивидуалише добро дужниково које жели, путем власти, да узме у залог, наравно, под предпоставком, да је имање или право, у моменту тражења забране, а према сазнању тужиоцем, својина дужникова, без обзира да ли је дужник баш у том моменту и држалац односно корисник њихов.

По дефиницији, дневница - надница је награда за уложени труд од стране посленика а за време једнога дана која се, обично, и у току тога дана исплаћује.

Према томе, појам дневница намеће идеју нечега привременог и специфичног, како у погледу дужине службовања и радног односа тако исто и у погледу објекта пословања.

Радни однос изражен дневницом, будући да је функција безброј неодређених и отуда непредвиђених чиниоца, без сигурне је сутрашњице.

Услед тога, корисник - дужник оваквог хонорара може убројати у своје „имање или право” само ону дневницу коју није примио закључно са даном када је потражена забрана. Дневнице доцнијег датума испадају из комбинације, пошто никада нису биле својина дужникова — у моменту тражене забране дужник није имао никакво право на њих — па, онда, ни актом тражења забране нису могле бити обухваћене.

Са платом ствар другојачије стоји. Све што нема код дневнице, има плата.

Платом се награђује службеник везан трајним радним односом и прекид овог односа наступа само у случајевима стриктно побројаним и на тај начин предвиђеним.

Објекат пословања је континуелан.

Све док не наступи један од предвиђених случајева, плата је „имање и право” дужниково и непримљена плата као и она која долази после критичног момента, добро је његово и може послужити за залог повериоцу.

Лепо се види разлика између плате и дневнице код др-

www.ubj...
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 жавних и општинских службеника као и код оних, који су запослени код већих новчаних завода или индустријских предузећа.

Ко ступа у овакву службу добија објективан статус. Самим тим намећу се том лицу извесне дужности али с тиме и права, међу која долази и плата, која се губи под извесним условима.

Плата је јасно и одређено утврђена. Радан је однос ста-лан уз извесна логична ограничења. Иначе, плата представља право службениково које му не може нико одузети.

Према томе, оваква подлога може увек послужити за залого повериоачеву — у извесној мери.

Ту скоро један је суд одобрио забрану на дневнице народног посланика. По жалби дужниковој Апелациони је суд оснажио забрану. — Постојао је и један ниансиран случај. Забрана је била одбијена са разлога што мандат народног посланика није био још верифициран. Апелациони суд је, сада, поништио решење и то са ових разлога, „погрешно је суд нашао да је посланичка дневница на коју се забрана тражи неодређен предмет — јер када се забрана тражи на дужникову дневницу као народног посланика — онда је предмет за обезбеђење тачно одређен — § 378. г. с. п. јер је дневница законом одређена — па је суд забрану имао одобрити и без обзира на верификацију.”

Можемо само рећи да је пракса по овом питању неспорна. Пре неколико година Касациони Суд је оснажио овакво решење.*)

„Поднетим меницама у овереном препису доиста је доказана обавеза дужника, а прошлим роком опасност тражбине. Али, како потражиља не означаје друге ствари, којима жели да се обезбеди већ тражи забрану само на посланичку дневницу дужника, то се од овог тражења има одбити, као неумесног — § 138. г. с.п.”

Истина, ни један закон није заштитио и изузео посланичку дневницу од забране: али- кад по чл. 120 Зак. о чин. и ост. држав. службен. грађ. реда чиновничка дневница не може бити предметом забране, то, аналого, важи и за посланичку дневницу. Јер ова, осим тога, не представља професионалну зараду дужникову на његово имање већ је намењена да са њоме народни посланик савесније, тачније и достојанственије отправља своју дужност народног представника, чија је функција од највеће важности по државу (чл. 46 и 88 Устава).”

Настављамо нашу идеју. Ми сматрамо да § 378. г. с. п. не даје судовима овлашћење да они узабрањују дневнице а нарочито дневнице народних посланика.

*) Видети чланак г. Мил. Смиљанића, судије, у Архиву за март и април 1927 год. „Да ли се може ставити забрана на дневницу народног посланика“.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

§ 471. тач. 4 и 4а/7 г. с. п. а преко крилатог § 2 г. с. п. даје, напротив, довољно могућности — наравно, да се не узме слово закона већ његов смисао — да се заштите и изузму посланичке дневнице.

Поглавар земаљски и Народно Представништво чине два највећа фактора у држави. Ономогућити рад ма једног од њих двоје, значило би навући на себе одговорност по кривичном закону.

Када се има на уму значај поверених им функција, онда се не да ни замислити да поверилац има права да их посредним путем — забраном омета у раду.

Ова два фактора, позвана од народа, дају директиву кретања сваком појединцу, народу, држави па и себи самима.

Како се сада може замислити земља без њих, ако је већ узет државно - управни систем са њима као најглавнијим чиниоцима ?

„Рукоделцу најважнији алат“ не може се узети у попис за извршење пресуде — попис за забрану долази, на крају, до истог резултата. Официру и сваком чиновнику оружје, научне књиге и инструменти, и уопште оне ствари, које су овоме за извршење дужности потребне. Исто тако правозаступнику, лекару и другим научним људима књиге и справе за њихов рад потребне....”

Да дужник — рукоделац — правозаступник — лекар не би пропао у извесне његове ствари попис не сме да дира. Да би чиновник могао да извршује своју дужност несме се дирати у оне ствари које му помажу за обављање дужности.

А дневнице народних посланика, које су мост, инструмент, да би народни посланици могли да обављају функцију првога реда, узабрањују се, и судови их ономогућују да врше поверену им службу првенствено јавног карактера? **Па зар** се овде не би могло рећи да су се деца дигла руком на своје родитеље?! — Дневница је сигурно потребна када су је установили !

Они нису државни службеници али су оваквом применом закона доведени у гори положај од њих — државни службеници имају плату и законом је утврђено да им се може ^{1/3} плате узабранити — а првенство је неоспорно на страни народних посланика.

Да ли може воља појединаца да осујети вољу целог народа ?

Овакв резултат не може се замислити у демократској држави и то недопуштају ни органски државни закони.

Драгомир Ивковић адвокат — Београд

ПОПИС ПО ЗАБРАНИ

Примену закона у главном врши судска власт. Али сем судске власти примену врши и административна власт. Ова последња не врши само примену административних закона већ често и примену судских закона. При примени судских закона административна власт се појављује као помоћни орган суда. У случајевима, кад се захтева сарадња и судске и административне власти, да би извесна правна институција била окончана правилна примена закона од стране оба форума несумњиво је потребна. Погрешна примена закона од стране ма кога од ових чини, да институција промашује циљ, да странке немају користи од ње и да губе веру у суд односно власт.

Институција, код које је несумњива сарадња и судске и административне власти, јесте забрана. Као што је познато, одобравање овога правнога средства, па према томе и оцена услова за исто, спада у надлежност суда а вршење пописа при овом обезбеђењу у делокруг полициске власти. Ми ћемо се забавити радњом, која спада у надлежност административне власти, пописом.

Познат је поступак од момента пријема акта до одобравања забране и наређења пописа. Ту нема ничега нејасног и спорног што би било од утицаја на правилност вршења самога пописа, о коме ми желимо говорити. Код друге радње, пописа, има ствари које у интересу правилне примене закона и корисности по странке, треба продискутовати и направити.

При вршењу пописа по забранама извршна власт узима изјаву од дужника, шта да му се узме у попис, и попис врши првенствено над стварима датим у попис од дужника. Овакав рад полициска власт базира на одредби § 466 Законика о поступку судском у грађанским парницама и пропису § 844 Грађанског законика. Ово је погрешно и од велике штете по лица у чију је корист захтевано обезбеђење одобрено. Покушаћемо, да дамо разлоге за наше становиште.

1.

Одредба § 466 налази се у глави XVIII Законика о поступку судском у грађанским парницама, која садржи градиво о извршењу пресуде. У првој алинеји овога § истина

стоји дословно: „Који на опомену власти не плати оно, на што је осуђен, а неће ни да определи довољно, шта да му се за измирење дуга прода, томе ће полициска или општинска власт најдаље за петнаест дана, од када је примила пресуду, пописати и проценити најпре покретне ствари, а ако оне не залегну и непокретне па продати их.“ Али ова се одредба може применити само приликом извршења пресуде и решења, и то не свих пресуда и решења, већ само оних, којима није претходило никакво обезбеђење за дуг. Да је то тако види се из следећег :

1) што глава XIV Б. под II Поступка, која садржи посебне прописе о забрани као средству обезбеђења, има своје особене прописе, који се односе на попис. Тако док цитирана алинеја § 466 оставља полициској власти рок од петнаест дана за извршење пописа, по § 403 овај је много краћи — исти дан или најдаље сутра дан по пријему судског налога. Наводимо и пропис §§ 407 и 473 Поступка.

2) Код забране, која нас интересује, поверилац самим захтевањем овога обезбеђења опредељује, да на покретној имовини дужника жели да се обезбеди, те се на истој попис мора и вршити, и у случају да овакве имовине — покретне — дужник нема уопште или довољно, полициска власт не може приступати попису и непокретности и одобрено обезбеђење једнога вида — забрану — преобрати у обезбеђење другог вида — прибелешку, пошто оцена услова и само одобравање средстава обезбеђења спада у надлежност суда, те је према томе при попису по забрани неприменљиво наређење закона — § 466 ст. I — о реду, којим ће се имовина дужника узимати у попис.

3) Забрана није вољни акт дужника да би изјава његова о залози била мериторна, већ се код ње као код *pignus a legale* поступа на тај начин, што поверилац поименце наводи ствари, на којима жели да стекне залогу — § 378 Законика о поступку судском у грађанским парницама, а суд решењем и полициска власт пописом — §§ 384 и 404 истог Поступка ову стварају, те је на тај начин и радња самог повериоца, сем иницијативе за ту залогу, без икаквог утицаја на стварање ове залоге; и најзад

4) Дати ово право дужнику при попису по забрани значи, право обезбеђења довести у зависност од самог дужника, пошто је дужник при таквој ситуацији у могућности, да удејствовање забране изигра било давањем у попис туђе ствари или ствари, која је у спору или је већ предмет залоге. Да нагласимо, да је овакво поступање дужника могуће и поред одредаба §§ 307 и 314 Грађанског законика. Давање туђе ствари у попис може бити споразумно са самим сопствеником исте у циљу изазивања спорног питања, чија расправа има утицаја не само на хитност обезбеђења већ и на саму успешност истога. Искључујући случај пазалоге,

вац предпоставио залогу јемству. По њему: „Кад је ко обавезан дати обезбеђење, мора ову обвезу испунити давањем ручне залоге или хипотеком. Само у оном случају, кад он није у стању дати залогу, примају се способни јемци.“ Редактори нашег Грађанског законика нису прихватили ову одредбу изворника. Они су напротив нормирали једнакост начина обезбеђења — § 844 Грађанског законика. Одступање код ове главе само у овоме од изворника испољује намеру српског законодавца само у томе, да дужнику остави слободан избор при обезбеђењу између јемства и вољне залоге, а не и за тим да овој норми да општи карактер за све начине обезбеђења.

*
* * *

Кад се правилним тумачењем закона дође до истине: да је искључена примена § 466 Грађанског судског поступка и § 844 Грађанског законика код пописа по забрани, онда је радња административне власти сасвим јасна и прецизирана. Она се своди на то, да се у границама између једног минимума и једног максимума попишу оне дужникове ствари, које су у акту наређења пописа наведене. Све оно што дужник има преко минимума за егзистенцију — §§ 380 и 471 Грађанског судског поступка и што не прелази границе довољности обезбеђења — § 404 став III истог поступка, а наведено је у акту налога за попис, полициска власт мора узети у попис и то оним редом, како је у акту означено. Она овај ред може прекршити само у случају: 1) ако која ствар спада у минимум за егзистенцију или 2) њена вредност прелази границе довољне обезбеђености, 3) ако је која од наведених ствари у спору или је већ предмет залоге и 4) ако дужник има готовог новца, којим се врши исплата и отклања попис. Са других узрока, а нарочито по жељи и захтеву дужника, овај се ред не сме реметити.

Да кажемо нешто за случај, да нам се приговори, да се оваквим радом при попису код забране фаворизира поверилац на штету дужника. И минимум за егзистенцију и забрана да се при попису пређе граница довољности обезбеђења статуирани су у корист дужника. Тиме је дужнику омогућено сачување ствари апсолутно нужних за живот и опстанак, а повериоцу онемогућена потпуна слобода у избору ствари, које ће се узети у попис. Па кад је закон загарантовао дужнику, да неће остати без ствари нужних за живот, а осигурао га и од тога, да му се не могу узети у попис ствари веће вредности од један пут и по онолико колико је потраживање, које се обезбеђује, онда ми не видимо у томе, што поверилац преко суда одређује ред пописа ствари, никакав запостављени положај дужника нити пак могућност повериоца да при коришћењу овога свога права врши шишкану са дужником.

Стојан Јовановић, судија окружног суда за округ београдски — Београд

ЈЕДАН ПРОПИС КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА

који се често заборавља у журналистици.

Посведневно читамо у дневним листовима, да је на том и том месту извршено разбојништво, или да је тада и тада извршена крађа са масом појединости, које садрже материјал из претходног поступка по том кривичном делу, обично учињеном на дан два пре објављивања у листовима.

Остављам на страну етику и васпитну страну тога и таквог објављивања. Присталица сам што већег напретка штампе, па не желим, да јој ма чиме наносим штете.

Али то и такво објављивање у очигледној је опреци са Кривичним законом.

Пропис § 151 истог Законика каже: „Ко путем штампе неовлашћено објави оптужницу или прибрани доказни материјал у кривичном поступку пре него што је ово објављено на главном претресу или ко на тај начин објави садржај главног претреса за који је искључена јавност или како су поједине судије гласале, казниће се затвором до три месеца и новчано до 3.000 динара.”

Смисао првог наређења овог прописа несумњиво је тај, да се пре претреса не сме објавити путем штампе, материјал до кога се претходним кривичним поступком дошло. А „разлог закона” томе јесте, да се сачувају од јавности како моменти, који су важни за даље кривично поступање тако и, евентуално, име учиниоца кривичног дела. Јавност не сме и нема права да ствара своје предубеђење како о самом кривичном делу, тако и његовом извршиоцу, пре него што суд о томе каже своју реч.

Јавност има благороднију улогу у судском поступку уопште, — не само кривичном. — Она може критиковати судску одлуку, ако иста није на месту, али само онда када је спор завршен. Само тада јавност може и исправљати органе судске струке. Али, њој је Кривичним закоником забрањено да судским органима натура своје мишљење.

Знам да ће многи запитати: па шта се онда у дневним листовима може објављивати о учињеним кривичним делима? Одговор је кратак: Може се најкраће нотирати чињеница,

да је тад и тад учињено то и то дело. Учиниоца истог и чињенице од битне важности за припремни судски поступак не смеју се ни у ком случају објављивати пре главног претреса.

Несумњиво, да је то сувише мало, нарочито за ону читалачку публику, која тако радо чита криминалне сензације и која жели, да одмах „из прве руке“ буде обавештена о сваком злочинству, које се учини. Али шта ће се? Закон је закон, и мора се не само платонски поштовати, већ и примењивати. Пре или после § 151 кривичног законика добиће своју пуно примену. Чак и када то неби захтевали етички и друштвени интереси данашњице.

Универзитетска Библиотека

www.unibg.ac.rs

Једна тешка повреда Закона

Дирекција Речне Пловидбе, која је државна установа, тужила је Првостепеном Суду за Град Београд Ж. Ш. акционарско друштво тражећи да се исто по кратком поступку осуди, да плати Речној Пловидби 313.283.32 динара са осталим трошковима у име дуга за неплаћену возарину. За доказ с овом свом тражењу Пловидба је поднела извод рачуна из својих трговачких књига, из кога се извода вели види, цео однос дуговања и потраживања између Речне Пловидбе и поменутог друштва. А поред извода се прилаже и извештај главног књиговодства Р. П.

Тужено друштво преко свог заступника у одговору на тужбу и на рочишту у своју одбрану истакло је следеће :

1) Тужбено тражење је без доказа. Из поднетог се извода не види из чега је исти извађен; нити се види да је у смислу § 11. трг. зак. од Суда потврђена књига из које је овај извод сачињен.

2) По § 12. трг. зак. само уредне трговачке књиге може Суд у трговачким пословима за полудоказ узети. А да нису уредне књиге из којих је сачињен поднети извод види се по томе, што имају четири извода посве различита у свом износу.

Тако по изводу од 5-ХI-1928. године Пловидба потражује од туженог друштва 522.611.62 динара.

По изводу од 2-И-1929. године Пловидба потражује за исти посао и за исто време од туженог друштва 338.072.02 динара.

По изводу од 29-ИИ-1929. године Пловидба потражује за исти посао и за исто време од туженог друштва суму од 299.187.72 динара.

По изводу од 5-И-1929. године Пловидба потражује од туженог друштва за исти посао свега 269.815.42 динара.

А по изводу поднетом уз тужбу, Пловидба потражује за исти посао 313.283.32 динара.

Сви су ови изводи поднети у овереном препису уз одговор на тужбу.

За овакве невероватно различне изводе за исти посао и за исто време, с правом се може рећи да су пре састављени на основу дрвених рабоша који су важили за време Кнеза Милоша, него на основу трговачких књига.

Како пет поднетих а посве различитих извода несумњиво доказују, да нису уредне књиге из којих су извађени, то ти

изводи у смислу § 11. трг. зак. не могу служити ни као по-
лудоказ а још мање као пун доказ. А поред тога тражено је
да се вештачким прегледом утврди да ли су књиге уредне
или не.

Па пошто је тужба без доказа, то је тужено друштво мо-
лило Суд да одбије Пловидбу као од тражења недоказаног.

За овим је Првостепени Суд донео пресуду којом се ува-
жава тужбено тражење и осудио тужено друштво да плати
Пловидби целу суду тражену тужбом т. ј. 313.283.32 динара.

Ову пресуду оснажио је Апелациони и Касациони Суд.
Ова пресуда је у главном мотивисана овим разлозима:

„Тужбом се тражи наплата дуга у износу од 313.283.32
динара који потиче, према наводу тужилачке стране, услед
неплаћене возарине. Ценећи вредност поднетих доказа суд
налази: да је поднетим изводима рачуна унешеним из књига
Пловидбе, као јавним исправама доказано, да је
партија туженог друштва закључена на дан 31-III-1929. го-
дине са салдом од 313.283.32 динара у корист тужилачке
Пловидбе — § 187 и 188 грађ. суд. пост. А поднети извод из
књига Суд сматра јавном исправом, који представља потпун
доказ о оном о чему гласи, јер су те исправе — изводи —
начињени према рачунским књигама Пловидбе, како је пред-
виђено чл. 26. Уредбе о Организацији Речне Пловидбе од
26-III-1929. године.

Према томе отпада приговор тужене стране да се дока-
зна снага овим изводима има ценити по прописима о до-
казној вредности трговачких књига.”

Схватање судско у овој пресуди представља тешку по-
вреду закона, која се састоји у следећем:

1) Противно је закону и здравом разуму да се третира
као јавна исправа извод из трговачких књига, па ма те књи-
ге припадале друштву које је државна својина, као што је
овде случај. Дирекција Речне Пловидбе и ако је државна
својина, по својој природи и намени чисто је трговачко пре-
дузеће и као такво има свој рад саобразити прописима трго-
вачког закона који регулишу односе трговачких предузећа.

Ни један законски пропис не даје право Суду, да извод
из трговачких књига једног државног предузећа сматра као
јавну исправу. Да је законодавац хтео признати тако велику
привилегију државним трговачким предузећима, он би за то
донео изричну одредбу. А кад о томе нема ни речи ни у
закону ни у уредби о организацији Речне Пловидбе, онда то
несумњиво значи, да је државно трговачко предузеће пред
Судовима на равној нози са приватним трговачким преду-
зећима. Неразумљиво је како је Суд могао доћи до овог
закључка да су голи изводи из трговачких књига јавна
исправа само са тог разлога, што је то предузеће државна
својина.

А да држава, организујући Речну Пловидбу, није хтела

да ову стави у неки сасвим привилеговани положај према приватним предузећима исте врсте, најбоље се види из Уредбе о Организацији Речне Пловидбе. У тој се Уредби — чл. 21. каже: „Обављаће и радиће ове послове по принципима добро уређеног приватног газдинства.“ А у чл. 1. се каже: „Држава ће у својој режији експлоатисати свој пловни парк изузетно од прописа закона о Државном Рачуноводству“. А што се тиче трговач. књига Речне Пловидбе у чл. 26. ове Уредбе се каже, да ће исте бити потврђене од Министарства Саобраћаја.

Из ових прописа Уредбе излази, да је Речна Пловидба изравната са приватним предузећем и да јој није призната никаква привилегија у односу према приватним предузећима сличне врсте. А што се тиче трговачких књига Речне Пловидбе, ту се вели само толико, да ће исте бити потврђене од Министарства Саобраћаја, а о њиховој доказној вредности нема ни речи, што несумњиво значи, да њихова доказна снага остаје онаква и онолика као и трговачке књиге приватних предузећа. Нигде се не каже да ће потврда трговачких књига од стране Министарства Саобраћаја заменити судску потврду, што значи да ова потврда од стране Министарства има тај значај, да осигура своју контролу не мењајући доказну вредност тих књига пред Судовима.

А да потврда трговачких књига Речне Пловидбе од стране Министарства Саобраћаја није заменила судску потврду види се по томе, што судску потврду предвиђа закон, а Уредба не може променити и заменити одредбу из закона. А што је још најгоре, није ни то у спору утврђено, да су те књиге бар од стране Министарства Саобраћаја потврђене и ако је то у току спора стално тражено да се прегледом утврди.

Колико је цео овај спор неизбиљан, види се по томе, што Речна Пловидба нема никаквог писменог доказа о томе да је бар тужено друштво тражило да се кредитира са спорном сумом. Ноторно је познато, да никаква преносна — транспортна — установа, било државна или приватна, не улази у обавезу преноса робе пре, него што добије налог од комитента и пре него што наплати возарину. Не постоји предузеће па ма чије било, да ће свог комитета да кредитира са неколико стотина хиљада динара на голу реч и обећање. Такво предузеће је осуђено на брзу и потпуну пропаст. Дати некоме тако велики кредит а не добити од њега ни писмену молбу за исти, не може се нормално замислити. Напротив, ко је имао ма каква посла са Државном Железницом или Речном Пловидбом зна врло добро, да се не може добити превозно средство док се не плати унапред свака пара за подвоз. Код сваког ноторно познатих чињеница необјашњиво је и чудно схватање судова у овом спору.

И овај спор и Судска пресуда заснивају се на једној предрасуди која је дубоко укореењена у нама.

Наиме, нама је још од Турака остало, да је чиновник и власт све, а приватни грађанин нико и ништа. Према томе држави је, односно њеним органима све дозвољено у односу према појединцу па ма било у питању државне приватно-правне делатности, као што је овде случај. Па је зато у овом конкретном случају претегло уверење да појединац не може бити у погледу свога права раван државном органу, који води једно приватно предузеће које припада држави. Само се тако може разумети схватање судова по коме Уредба замењује односно поништава закон и по коме се голи извод из неуредних књига проглашава јавном исправном и признаје му се пуна доказна снага!

Колико је Суд отишао далеко у проглашавању за цело-грешно све оно што долази од једног државног органа, ма он био и књиговођа у Речној Пловидби, види се по томе, што у разлозима пресуде вели: „Да су књиге, из којих је сачињен поднети извод, уредне, види се из потврде шефа књиговодства Речне Пловидбе, који у свом писму упућеном суду тврди, да су његове књиге уредне“.

Тешко је претпоставити и замислити да ће установа, ма чија била (државна или приватна) казати за своје књиге да су неуредне, кад заснива своје право на изводу баш из тих књига.

Да је Суд хтео да суди само по закону не базирући се на то, да ли су парничне стране државна или приватна предузећа, он би одмах наредио преглед књига Речне Пловидбе од стране стручних вештака као што је непрестано тражио заступник туженог друштва. Уместо тога Суд је поверовао на голу реч шефа књиговодства да су његове књиге уредне и одмах им признао карактер јавне исправе.

Не само што је Суд поверовао на голу реч ономе што је књиге водио, да су му књиге уредне, већ је тим књигама признао пуну доказну вредност уместо да их сматра као полудок аз како то изрично предвиђа § 12. трг. закона.

Колико је ово схватање Судова незаконито и произвољно види се и по томе, што Државне Железнице, које се по својој намени равнају Речној Пловидби, у својим спорима са приватним лицима и предузећима увек пред судовима имају иста права и обавезе које и приватна лица. То је већ толико познато свима правним референтима на Државним Железницама, да би сваки сматрао за немање ни најелементарнијих појмова о праву и закосу, ако би се усудио да покрене спор на основу голог извода из железничких књига, ако нема других несумњивих доказа за своје тужбено тражење.

Када би студент права добио задатак и решио га онако како је овај спор од стране судова решен, не само што би га професор на испиту оборио, већ би га добронамерно по-

www.ub.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 саветовао: да би добро учинио када више не би испите ни
 полагао.

Овај случај није усамљен у судској пракси. За последњих десет година донет је велики број судских пресуда, којим се на груб начин вређа закон. Све те незаконите пресуде мотивисане су или неким државним разлогом и интересом као што је овај случај или се мотивише неким хуманим разлогом кад је у питању нека хумана установа.

Ако се не пресече ова посве погрешна пракса, а с обзиром да приличан број касационих судија учествује у изради разних законских пројеката па и грађанског закона, онда велим, неће бити никакво чудо, ако се у нови грађански законик унесе одредба по којој у свима споровима појединац не може бити у праву ако има противу себе било неку државну, било добротворну установу.

Све ово имаће за последицу да ће сваки појединац на све могуће начине избегавати сваки пословни додир са државним и добротворним установама да би на тај начин себе обезбедио од неминовне штете и непријатности. А и кад се реши да ступи у пословне односе са овим установама он ће гледати да се на све могуће и немогуће начине обезбеди. Па ће следствено и све своје услуге државним установама давати, односно нудити далеко скупље него приватном лицу, те ће на крају крајева ипак главну штету сносити држава, а судије које су желеле да помогну државу доносећи незаконе одлуке у њену корист нанеће тиме тој истој држави далеко већу штету.

Посебице несавесан рад органа Речне Пловидбе према приватним комитентима, има за последицу, да наши грађани радије ступају у пословне односе са страним бродарским друштвима него са Речном Пловидбом. Радије се ступа у пословне односе са странцима на штету народне привреде и народних интереса да би се само избегао нераван положај пред нашим судовима кад је у питању Речна Пловидба као државна установа.

Р. Милаћ, адвокат

Управна власт није обавезна упућивати странку на тужбу Управном суду јер је одредбом § 107 зуп. упут ограничен само на предвиђене редовне правне лекове а тужба Управном суду посебно је правно средство придвиђено з. Дс. У. с. Никакв упут о правном леку није исто што и крив упут. (Реш. суда у Београду 19-II-1932. Бр. 2667.)

Тужба је поднесена после истека рока предвиђеног у чл. 21. зак. о Државном савету и Управним судовима па се с тога има одбацити одлуком сходно тач. 2 чл. 24 истог закона.

На оцену ове неблаговремености не може да има ника-

ква утицаја тужбом истакнута околност, да оспорено решење не садржи никакав упут о праном леку. У овом случају оспорено решење Бан је донео у кругу своје надлежности као власт I степена и то у време када је такав акт био коначан (§ 6 зак. о називу и подели Краљевине). Против таквог акта, дакле, није било места којем правном леку већ само правном средству тужбе овом суду. Према тому Бан није био обавезан нити уопште имао законске могућности да тужиоца упућује на који правни лек. Исто тако тужена власт није била ни по којем законском пропису обавезна да тужиоца упућује на тужбу управном суду. Па када такве обавезе није било, онда овде не може бити говора о било каквој мањкавости решења у том правцу, на штету тужиоца, а која би мањкавост могла да утиче на оцену благовремености тужбе. Оваква обавеза није управним властима наметнута ни садањим законом о управном поступку јер је по чл. 107 тога закона упут ограничен само на редовне правне лекове, који су њим предвиђени т. ј. на приговор и жалбу (§ 111, 114). Тужба управном суду је особено правно средство предвиђено законом ДсУс.

Примени пак одредбе из ст. 4 § 110 зуп. — на којој тужилац заснива благовременост тужбе — суд налази да овде нема места. Ова одредба садржи, доиста, један изузетак из чл. 21 зак. о ДсУс јер предвиђа да се рок тужби управном суду има рачунати од дана пријема одлуке о одбацивању уложене жалбе. Али том одредбом је јасно истакнуто, да то изузетно рачунање почетка рока важи само за случај, када је странка криво упућена на правни лек, премда истом нема места да га странка по том упуту и уложи. Међутим у овом случају таква ситуација није постојала јер — како је истакнуто — тужилац оспореним решењем није био уопште упућен на који правни лек. А никакав упут није исто што и криви упут.

Винко Влатковић

судија Управног суда, Београд.

И ако тужилац има судом потврђену тапију од спорног имања, тужени је, поштенем, савесном и несметаном државином за 24 године, стекао право својине на истом имању у смислу § 930а грађ. Зак.

Тужилац Иван навео је, да су му тужени бесправно узели једно парче земље у означеним мерама и границама, па је молио за пресуду да је спорно имање његова својина. За доказ поднео је тапију. Тужени су изјавили, да су то имање купили од тужиоца још пре тридесет и више година и да га од тада, по основу куповине, непрекидно држе и уживају као своју својину, неузмиравани од тужиоца, те је у

www.unibverzitet.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

смислу § 929. грађ. зак. његово право на ову земљу застарело. Поред ове дугогодишње државине тужиоцу не може ништа користити поднета тапија, пошто они спорно парче земље као што је увиђајем утврђено, држе и уживају као своје, много пре, него што је издата поменута тапија.

Шабачки првостепени суд нашао је, да се тужени по § 223. грађ. зак. имају сматрати за савесне и поштене држаоце, јер тужилац ничим није доказао њихову несавесну државину. Самом овом савесном и дугогодишњом државином више од тридесет година, осведоченом и утврђеном именованим сведоцима, као и вршење својинских радњи на спорној земљи (засађивањем воћњака и др.) тужени су до велике вероватноће доказали да су спорну земљу прибавили куповином од тужиоца. Зато им је пресудом досудио допуна заклетву у смислу § 291. грађ. суд. пост.

Београдски Апелациони суд пресудом од 6-XI-1930 год. одобрио ову пресуду.

Касациони суд примедбама свога II одељења од 20-I-1931 год. Бр. 320 поништио је ову пресуду Апелационог суда са следећих разлога :

„Ограничење доказивања сведоџбом сведока спорних трајбина, онога што се у спору тражи у вредности преко 200 дин., односи се по § 242. грађ. суд. пост. на она правна факта, која су постала вољом дотичних странака. Прибављање права својине путем куповине, као што је у овом спору случај, представља исто тако вољно дело странака, јер се ту заснива један правни однос по вољи странака, те се према напред наведеном ни за доказивање истог не може допустити употреба сведока. Према томе, погрешно је Апелациони суд, што је одобрио пресуду Првостепеног суда Бр. 7067/30 којом је досуђена допуна заклетва туженој страни са разлога, што су тужени дугогодишњом државином спорног имања и вршењем извесних својинских радњи на истом имању, потврђеном испитаним сведоцима, довели до велике вероватноће свој навод, да су спорно имање прибавили у својину од тужиоца путем куповине, јер се прибављање права својине на основу куповине, као ни велика вероватноћа у томе погледу — § 291. грађ. суд. пост. према напред наведеном, не може доказивати сведоџбом сведока а исто тако ни вршењем извесних својинских радњи на спорном имању по вредности већој од 200.— дин. С тога је потребно да Апелациони суд, према учињеним доказима и наводима парничара, према §§ 304—306. грађ. суд. пост. своју даљу одлуку по овод предмету донесе.“

Усвајајући ове примедбе, Београдски Апелациони суд нашао је, да је сведоџбом сведока утврђено, да тужени спорну земљу, држе и уживају несметано више од тридесет година, те кад се одбије време мораторијума, тужени ипак ово имање држе и уживају више од двадесет и четири године, ко-

лико се по § 930. а. грађ. зак. за стицање права путем застарелости тражи. Зато је и тапија, поднета од стране тужиоца, која на њега гласи а у коју по мишљењу вештака улази спорно имање, без икакве важности за пресуђење овога спора.

Зато је пресудом од 4-III-1931. г. Бр. 1931 тужиоце одбио од тражења.

Касациони суд примедбама свога II одељења од 9-VI-1931. г. Бр. 7280 поништио је ову пресуду са следећих разлога.

„Погрешно је схватање Апелационог суда, да § 930.а грађ. зак. има тај значај, да се сва права према другоме губе само тиме, ако се за 24 године не употребе или се за толико времена противу туђег присвајања ништа не чини, односно ако други дотична права за 24 године употребљава, без обзира на законитост основа и савесност државине. Према томе погрешно је и нахођење Апелационог суда у овоме спору, да је тужилац, и ако има судом потврђену тапију од спорног имања, изгубио право својине на истом само по томе, што су испитани сведоци потврдили, да су тужени држали исто имање више од 24 године.

Да би се ствари, које имају господара, прибавиле, према наређењу § 285. грађ. зак. потребно је, да се то прибављање изврши на закони начин. Један од тих начина је опредељење закона односно наређење истог у погледу застарелости. За прибављање путем застарелости грађански законик у § 926., као општем пропису, за све врсте застарелости тражи нарочите услове а на име: способност за прибављање, државину за законом прописано време, законито држање односно државину, на закону основану, као и да је та државина савесна.

До 5. маја 1864. год. у Грађанском закону није било прописа §§ 928.а—928.з и 930.а; постојали су, као основни прописи, § 926. о условима за сваку застарелост, § 928. о прибављању покретних ствари застарелошћу и § 929. о прибављању непокретних ствари застарелошћу. Прописи §§ 928. и 929. само су допуњавали § 926. и одређивали колико је то „дуже законом опредељено време“ за прибављање покретних а колико за прибављање непокретних ствари а који је услов истакнут у поменутом § 926. Другим речима за прибављање било покретних, било непокретних ствари путем застарелости, није довољно само државина за законом одређено време, већ да се испуне и остали услови из § 926. грађ. зак.

Доцније — 1864. год. законодавац је нашао, да су наређења о застарелости у прописима §§ 928. и 929. недовољна, па је у §§ 928.а—928.з и 930.а иста проширио, како у погледу врсте застарелости, тако и у погледу одређивања времена за поједине од истих. У свима тим прописима он само набраја за које ће време застарети н. пр. тужба учитеља за

настављање у наукама, тужба слугу, који се месечно погађају, за њихову плату, тужба лекара и хирурга, потраживања годишњих прихода, облизационог дуга, право на годишње дохотке и т. д. Увиђајући да има и других случајева застарелости и немогући их све изрично побројати, законодавац је дао један општи пропис за све те случајеве у § 930.а, у коме вели да ће се „ако у смотрењу застарелости законом није друкчије наређено, сва права према другим губе се ако се за 24 године не употребе или се за толико времена противу туђег присвајања ништа не чини.“ И као год што законодавац у §§ 928.а—928.з и 929. није имао потребу да помиње, како је за губљење и прибављање својине потребно испуњавати и захтеве из § 926. тако исто није сматрао за потребно о томе говорити ни за сва остала губљења и прибављања по § 930.а за која, у смотрењу застарела, није законом друкчије наређено али се, према напред наведеном, мора узети, да се и за иста т. ј. и за губљење и прибављање својине услед дуге државине од преко 24 године морају испунити услови из § 926. грађ. зак. Истина у случају из §§ 928.а—928.з и 930.а не говори се о прибављању, већ само о губљењу права, али се ни у случају из §§ 928. и 929. не говори о губљењу права, већ само о стицању истог. Па како је по § 922. застарелост законско одређење, по коме се права с једне стране губе а с друге за исто време стичу, то се мора узети, да се наређење § 926. односи, како на случај губљења, тако и на случај прибављања права. Према томе. не може се разумно узети, да неко може изгубити право својине само зато, што за 24 године није тужбу поднео, ако други исту није једновремено прибавио испуњујући, услове прибављања својине из § 926. грађ. зак.”

Београдски Апелациони суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своје од 21-VIII-1931. год. Бр. 6091 дао следеће противразлоге :

„Из акта овога спора види се, да је тужилац Иван поднео тужбу против тужених због заузећа спорног имања тек после рата 1923. год. тражећи да му се спорно имање уступи у својину. Међутим исказима сведока под заклетвом по §§ 213. и 218. грађ. суд. пост. утврђено је да тужени држе и уживају спорно имање још пре рата, односно више од тридесет година и да је на истом засађен воћњак - шљивак, који је према мишљењу вештака, датим на протоколима Бр. 15472 од 3-VI-1924. г. и Бр. 51228 од 8-XII-1929., стар преко тридесет година, ограђен исто тако старим плотом — оградом. Па и кад се одбије време мораторијума, за које време застарелост није текла, тужени ово имање ипак држе и уживају више од 24 године а по основу куповине, како су тужени у одговору на тужбу Бр. 13088 преко заступника истакли, наводећи даље, да је спорно имање купио тужени од тужиоца Ивана пре више од 30 година и да га по том основу за на-

ведено време држе и уживају, као и да је за то време спорно имање улазило у њихову деобу по пресуди избраног суда од 31-VIII 1903. год., коју су у препису поднели. Према томе њихова државина је савесна, правична и законита, јер су тужени исказима поменутих сведока доказали државину спорног земљишта за време од 24 године, основ државине и своју савесност а тужилац, који противно тврди, требао је то да докаже, иначе по § 292. грађ. зак. на онога је страни право, који ствар држи.

Па како тужилац ништа није истакао, што би утицало на оспорење њихове правичне и савесне државине, нити је ма шта предузео, да тужене спречи у државини имања, то тужени, држећи законом и поштено спорно имање непрекидно за 24 године а на основу куповине — § 929. грађ. зак. и § 930. а истог законика — стекли су право својине, на истом па је с тога и тапија, поднета у спору од стране тужиоца, која на њега гласи а у коју према мишљењу вештака улази спорно имање по мери и границама, без икакве важности на пресуђење овога спора — § 929. грађ. зак., те је с тога Апелациони суд и донео своју пресуду од 4. марта 1931. г. Бр. 1931 којом је тужиоца одбио од тужбеног тражења, као од тражења недоказаног.

Касациони суд у својој општој седници усвојио је ове противразлоге и пресуду Апелационог суда ослабио.

Одлука Опште Седнице Касационог суда од 14-X-1931. Бр. 11.072.

Т. Ивановић.

Кад настаје обавеза мужевљева да врати мираз својој жени?

Питање на први поглед веома просто. Довољно је само погледати у грађ. законик — §. 766. — па видети да „муж има право уживати мираз женин докле год брак траје у сили и важности.“ Брак се сматра у сили и важности све док се извршном судском пресудом не раскине. „Следствено, муж има право уживати мираз и за време трајања брачне парнице.“ (в. г. Лаза Урошевић. Требник I. Грађански законик стр. 575). У накнаду за то, што муж има права уживања над миразом своје жене, закон у §. 776. грађ. зак. нормира, да „за мираз женин муж са својим добром наравно јемствује.“

Ове у истини просте и ни мало компликоване правне прописе, судови су код нас у главном просто примењивали: док се не донесе доказ о томе да је брак разведен, нама обавезе мужевљеве на повраћај мираза. У томе смислу треба видети објашњење г. Лазе Урошевића у горе наведеном делу испод §§. 766. и 776. и одлуке Касационог суда саопштене у Судској пракси г. Србислава Ковачевића за

1926. год. бр. 355. и 356. и за 1928. год. Бр. 308. (Одлука Опште седнице од 28. Марта 1928. год. Бр. 3295).

Ретко је Касациони суд стајао на противном становишту. (В. Судску праксу г. Србислава Ковачевића за 1927. год. бр. 329. и 330.). Ово је мишљење и становиште заузимао суд онда, кад би његова одлука, строго законски мотивисана, била веома штетна по жену. Случајеви потичу отуда, што је муж жену отерао од куће па неће да је прими на продужење брачног живота, те је жена поред свога мираза упућена на улицу, или ју је злостављао па је заједнички живот међу њима немогућ, или постоји између мужа и жене велика нетрпељивост — неслога, те је заједнички живот немогућ, све под претпоставком, да је све ово потпуно утврђено. Консидерације дакле чисто поротске или боље рећи преторске, у циљу да законска правда буде синоним правце у обичном смислу те речи.

Међутим, случај који објављујемо, јесте веома интересантан прво с тога, што је суд судио и пресудио о ономе што странке нису желеле и друго, што је престала заједница брака с тога што је жена напустила мужа, без икаквог доказаног повода. Али овај случај никако не значи нову праксу Касационог суда, јер је касациона одлука донета са већином од 3 противу 2 гласа, и противу одлуке Опште седнице, горе наведене, већ један куриозитет, интересантност схватања нашег највишег суда по овом питању.

Наш случај је у следећем :

Тужбом својом бр. 49248/29. Д. Ј. тужила је првостепеном суду за град Београд свога мужа Н. Ј. и молила суд да га осуди да јој „по окончању брачне парнице или у случају одвојеног живота плати на име донетог мираза 250.000 дин. са 6^о/о год. инт. од дана разведеног брака или досуђеног одвојеног живота”, као и да јој накнади таксе и плати трошкове. За доказ својих навода тужиља је поднела белешку духовног суда, на којој је признао тужени Н. да је примио на име мираза 250.000 дин. и да је готов да јој га врати кад се брак разведе, даље уверења духовног суда да се води бракоразводна парница а на рочишту поднела је уверење једне банке да је за њен рачун положена горња сума на уложној књижици као и обећала је да ће се допуно заклети да је тужени Н. мираз примио.

Тужени је одговорио на тужбу, да је тужбено тражење недоказано. Признање пред духовним судом дато је пред апсолутно ненадлежним судом те нема никакве доказне вредности. Осталим доказима тужиља није довела до велике вероватноће своје тражење, те јој се не може допустити допуњавајућа заклетва, пошто иначе не признаје да је мираз примио.

Првостепен суд је у пресуди својој бр. 9018 од 5. фебру-

ара 1930. год. нашао да овај спор има за основ: „право на мираз и повраћај овога“, па је пресудио, да се тужиља допуно закуне на околност” да је приликом ступања у брак са туженим Н. Ј. донела у мираз 250.000 дин. и да је тај новац по уложној књижици бр. био уложен на њено име пре ступања у брак” — па ако се закуне онда суд декларативно пресуђује: да је она, тужиља Д. Ј. донела мираз туженом Н. Ј. у износу од 250.000 дин. и т. д. Ако се пак не закуне, онда се одбија од свога тражења. Даље, „да се тужиља Д. Ј. од свога тражења повраћаја мираза по окончању брачне парнице или у случају досуђеног одвојеног живота одбије као од тражења неумесног.”

У своме разлогу суд констатује: „да тужбени петитум има у ствари два става: констатација миразног односа и обавеза на повраћај истог. Дакле а) да се утврди од стране суда: да тужиља има право својине на миразу у 250.000 дин. датог туженој страни приликом закључења брака и б) да по окончању бракоразводне парнице или досуђеног одвојеног живота плати т. ј. врати тужиљи на име донетог мираза 250.000 дин. исти тужени.”

По првом питању — право на мираз — суд је као што смо горе навели, досудио допуњавајућу клетву тужиљи.

По другом питању које нас овде интересује само, суд је одбио тужиљу од тражења а са разлога :

„Прелазећи на оцену другог дела тужбеног тражења које се састоји у томе: да тужени врати мираз у 250.000 дин. у случају досуђеног одвојеног живота, односно по окончању бракоразводне парнице, као и интерес од досуђеног одвојеног живота и друго, — суд сматра да је ово потраживање неумесно а са следећих разлога :

По §. 766. Грађ. Зак. право уживања мираза докле год брак траје у сили и важности муж има.

Како се међутим из уверења Духовног суда бр. 6622 од 2-VI-1929. године — као јавном исправом — види да између парничара још траје бракоразводна парница, дакле да је по нахођењу суда још брак у сили и важности, — то није наступио услов из §. 766. грађ. зак.

Значи да за сада тужени држи мираз на сили закона, те када није наступио случај из §. 766. грађ. зак. муж не држи мираз а када наступи престанак брака — што овде није случај — жена може да подигне тужбу за повраћај мираза, јер га тада муж држи те из тога односа рађа се женино право на тужбу §. 902. грађ. зак.

Захтев пак тужиоца: да се тужени осуди на повраћај мираза по окончању парнице или развода брака односно досуђеног одвојеног живота, суд сматра неумесним и то са два разлога :

- 1). Што је ово тужбено тражење засновано на разним

хипотезама, а судска пресуда у своме главном делу не може бити заснована на хипотезама.

2). Што повраћај мираза може да буде везан и за друге правне ситуације, које ће бити створене одлуком духовног суда, — а не само оне које се у тужби помињу: развод брака и одвојени живот.

Према свему изложеном тужиља се има и одбити од досуде овог другог дела свога тужбеног тражења, а њој остаје право да редовну тужбу подигне по своме нахођењу онда када пресудом Духовног суда њен положај буде прецизиран.

Овим се не вређа пропис § 304. тач. 4 г. с. п. јер се овом пресудом дефинитивно расправља први део тужбеног тражења, а други део оставља неизвесној будућности.

Према томе када тужилачка страна није доказала да постоје услови за тражење повраћаја мираза, она се од свога тражења повраћаја мираза има одбити као од тражења недоказаног — §. 178. г. с. п. и на закону неоснованог — § 766. гр. зак. у вези чл. 218 зак. о црквеним властима.”

На ову пресуду изјавили су незадовољство тужиља и тужени. Тужиља је незадовољна с тога што јој суд није признао основаност тражења повраћаја мираза после развода брака или досуђеног одвојеног живота а тужени с тога што је суд судио о ономе што од њега није тражено, противно §. 304. тач. 4. гр. суд. пост., што је нашао да овај спор има два основа и што је неправилно оценио поднете доказе и досудио тужиљи допуњавајућу заклетву. Налази да је разлог суда изнет мало више основан и исправан и сматра да је суд требао донети пресуду у смислу овог разлога и дефинитивно одбити тужњу од тужбеног тражења. „Тужиља хоће, каже се у овом незадовољству, у једном теориском процесу пре развода брака да утврди нешто што може утврдити тек после развода брака.”

По горњим незадовољствима, Београдски апелациони суд, у своме првом одељењу, пресудом бр. 5877 од 21. августа 1930. год. преиначио је горњу пресуду првостепеног суда и досудио тужиљи допуњавајућу заклетву на исту околност на коју јој је досудио и првостепени суд, са том разликом, што у случају, да ову заклетву тужиља положи, да јој исплати 250.000 дин. тужени Н. Ј. без обзира на исход бракоразводне парнице.

Наравно да је ову своју пресуду, која кида са досадашњом праксом и даје тумачење закона на готово преторски начин, Апелациони суд морао да образложи. Тај разлог гласи:

„Погрешно је првостепени суд нашао, да је основ спора констатација миразног односа и повраћаја мираза — оба ова питања као спорна својом пресудом пресудио кад је тужиља својом тужбом бр. 29248, при којој је и на рочишту остала тражила, да јој тужени Никола врати мираз — суму озна-

мену у тужби коју је приликом удаје донела, који јој пак њен муж Никола приликом повратка кући није вратио, а за доказ да му је исти донела поднела доказе који се налазе у актима овога спора, које је првостепени суд правилно оценио и кад је ради допуне доказне вредности ових доказа досудио допуњавајућу клетву тужиљи то је према томе имао расправити као спорно питање то, да ли тужиља која није разведена жена туженог, већ само одвојено живе, има право на повраћај овог мираза, ако заклетвом утврди да је исти приликом удаје туженом донела или нема право на повраћај истог пре окончања бракоразводне парнице те је основ спора повраћај мираза а не и својина мираза.

Ценећи ово питање Апелациони суд налази, да је првостепени суд погрешно нашао, да тражење тужиљино, да суд туженог осуди на повраћај мираза, зависи од окончања бракоразводне парнице између тужиље и туженог, а не само од одвојеног живота — па тужиљу са тог разлога од овог тужбеног тражења одбио, као од тражења неумесног, заснивајући то своје налажење на §. 766. гр. зак.

По §. 760. грађ. зак. мираз је добро које жена приликом удаје донесе мужу ради лакшег заједничког живота у браку. Спорна сума коју је тужиља приликом удаје донела као мираз туженом Николи, према овом законском пропису имала би да служи тужиљи и туженом ради подмирења заједничких потреба и олакшања заједничког живота у браку, а то је могуће само тада, када они заједнички живе. §. 766. гр. зак. по коме зак. пропису муж има право да ужива миразна добра све дотле док брак између супружника траје, а на коме је пропису првост. суд засновао своје налажење, када се доведе у везу са §. 760. грађ. зак. добија друго значење и има се разумети тако да муж може уживати женин мираз само дотле док траје заједница живота у браку између супружника а не до окончања бракоразводне парнице, јер чим престане заједнички живот у браку између мужа и жене и муж престане да се стара о својој жени, престаје и намена прихода из миразног добра за подмирење заједничких потреба, а тиме престаје и разлог па и право мужа за уживање жениног мираза и жена је власна да сама своје миразно добро ужива.

Па како је признањем парничара утврђено — §. 180. гр. суд. пост. да тужиља и тужени одвојено живе, то према напред изложеном тужиља има права на повраћај мираза у суми означеној у тужби ако досуђеном допуном заклетвом код првост. суда утврди да је исти приликом удаје за свога мужа туженог Н. у овоме донела. Према томе пресуда првостепеног суда има се приначити и тужиљи у случају положене заклетве досуђене пресудом првостепеног суда досудити право на повраћај мираза, и туженог Н. у том случају осудити на плаћање трошкова тужиљи — пошто је у том

случају, доказала своје тужбене наводе и тражење §§. 760., 766. и 800. гр. зак. и §. 178. гр. суд. пост. У случају не положене досуђене допуне заклетве има се сматрати да тужиља своје тужбено тражење и наводе није доказала, те је од истог одбити, као од тражења неумесног и недоказног и осудити да туженом Н. накнади парничне трошкове — §§. 94. и 178. гр. суд. пост.”

У жалби туженог Н. Ј. Касационом суду на ову пресуду, наводи се у главном оно што је истакнуто и у незадовољству по главној ствари. Ту се изриком каже: „У тужби која се налази у актима овога спора под бр. 49248/29 стоји да тужиља тражи да суд осуди Н. Ј. — туженог,” да ми - њој — по окончању наше брачне парнице или у смислу досуђеног одвојеног живота плати на име донетог мираза 250.000 дин. са 6% год. инт. од дана разведеног брака или досуђеног одвојеног живота.” Тужиља тражи, дакле, да јој се досуди — врати мираз под горњим условом, док Апелациони суд, сасвим произвољно у своме разлогу вели, да је признањем парничара утврђено, да тужиља и тужени живе одвојено, што није нигде утврђено, па да је тиме тужиља стекла право на повраћај мираза. Тужиља изриком тражи мираз: ”у случају досуђеног одвојеног живота”, што није нигде утврђено. Оно, што је она напустила свога мужа, тиме је створила само једну фактичну ситуацију, противно закону да жена има да живи са својим мужем, те из ње не може у своју корист извлачити зак. последице. Према томе, како тужбом није утврђено оно што се тражи то се тужиља има одбити од свога тражења.

Како дакле брак стоји у сили и важности, пошто нема развода брака нити одвојеног живота, те баш кад би се узело тумачење Апелационог суда §. 766. у вези §. 760. грађ. зак. за исправно, да муж мираз мора вратити и у случају фактичког одвојеног живота супружника услед тога што је жена оставила свога мужа противно закону, ни тада се не би могло уважити тужбено тражење, јер брак остаје и даље у снази, баш како закон каже.”

Што се пак судског тумачења §. 766. у в. §. 760. гр. зак. тиче, оно је противно слову и намени оних зак. прописа и досадашњој пракси Касационог суда.

Али је Касациони суд одлуком свога III одељења бр. 13086 од 25. октобра 1930. год. са већином од три гласа против два о снази о горњу пресуду Београдског Апелационог Суда а жалбу одбацио.

Одвојено мишљење у главном гласи, да брак није разведен, те тужени има право уживања мираза све док се овај не разведе — §. 766. грађ. зак.

Др. Видан О. Благојевић, адвокат.

Да ли се може изјавити ревизија на одлуку Апелационог суда о призиву којом се вређа закон, с обзиром на једну одлуку Касационог суда и његово тумачење § 334 последњег став крив. суд. пост. ?

а) Окружни суд за град Београд пресудом својом КЗП. Бр. 491/31 осудио је оптуженог С. на шест месеци строгог затвора због кривичног дела крађе из § 316 т. 1 и 3 крив. зак., одмеравајући му казну с обзиром на признате му олакшице: признање, кајање, бедно стање, као и с обзиром на отежицу — поврат — § 76 к. з.

б) На ову пресуду као незадовољан Државни тужилац изјавио је призив Апелационом суду Кк Бр. 117/31 нападајући горњу пресуду у погледу одмеравања казне.

в) Поводом горњег призива Апелациони суд пресудом својом КПНА Бр. 4731 осудио је оптуженог С. на 3 године строгог затвора, дакле повисно му је казну.

г) Оптужени С. приликом саопштења Апелационе пресуде изјавио је ревизију Касационом суду због повреде формалног закона КЗП. Бр. 491/31 са разлога што Апелациони суд није у својој пресуди лимитативно набројао поред отежица и олакшица које му признаје што је био дужан да учини по § 293 ст. 2 ксп.

д) Окружни суд за град Београд (Кривично веће) решењем својим КЗП. Бр. 491/31 решио је да нема места изјављеној ревизији на пресуду Апелационог суда, горе поменуто, а са разлога :

„§ 334 ксп. предвиђа да против одлуке Апелационог суда о призиву нема даљег правног лека, према томе оправдана је и одлука у диспозитиву овог решења.“

ђ) На ову одлуку кривичног већа Окружног суда за град Београд оптужени је изјавио жалбу Касационом суду К. з. п. Бр. 491 на основу § 342 у в. § 328 ксп. образлажавајући ову жалбу тиме, што Окружни суд није могао да одбаци ревизију, пошто не стоји ни један случај из § 341 ксп., са кога би Окружни суд могао да одбаци ову као неумесну.

е) Касациони суд решењем својим К. ж. к. Бр. 6/31 одбацио је предњу жалбу као неосновану у см. § 342 ст. 4 ксп. а са разлога :

„Оптужени С. у жалби својој наводи да Окружни суд није био надлежан да његову ревизију и призив изјављује противу пресуде Апелационог суда Кпна Бр. 47 одбаци, пошто су у § 341 ксп. набројени сви случајеви на основу којих може сам Окружни суд ревизију одбацивати, док овде не стоји ни један од тих случајева.

Даље наводи, да је Окружни суд решењем својим дао широко тумачење пропису последњег става § 334 ксп. а ова се одредба може односити само на случај када Апелациони суд пресуди да се призив не уважи, јер је то једна одлука поме-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нутог суда, која може бити донета по призиву.

Па како ни једним зак. прописом није предвиђено да се на пресуду Апелационог суда не може уложити ревизија то је одлука Окружног суда погрешна.

По § 334 Од. последњи ксп. противу одлуке Апелационог суда о призиву нема даљег правног лека.

Па како у овом случају изјављена ревизија са призивом против пресуде Апелационог суда, против које по поменутом зак. пропису нема правног лека, то је по нахођењу Касационог суда. Окружни суд правилно нашао, да против пресуде Апелационог суда о призиву нема места правном леку.

Стога је Касациони суд жалбу оптуженог С. по § 342 ксп. као неосновану одбацио.”

Као што се види из предњег разлога Касационог суда, овај суд сматра да нема места правном леку на одлуку Апелационог суда по призиву, базирајући своје гледиште на § 334 ксп. *in fine*.

Међутим ово гледиште не може се бранити са јаком аргументацијом пошто горња солуција није стриктна духу крив. суд. поступка.

Када се у §§ 335 и 337 ксп. каже: „Пресудом је повређен закон” онда је тумачење Касационог суда, с обзиром на горњи конкретан случај неправилно. Неправилно је са тога разлога што крив. пост. у горњим прописима под изразом „пресуда” разуме не само пресуде Окружног суда већ и пресуде Апелационог суда, којима такође може бити повређен закон. Аргументат Касационог Суда из § 334 ксп. *in fine* да против одлуке Апелационог Суда о призиву нема даљег правног лека”, — није аргументат који иде у прилог тврђења, да на одлуку Апелационог Суда о призиву нема даљег правног лека. Кад би се стало на горње гледиште Касационог Суда са позивом на аргументат из § 334 ксп. *in fine* онда би се дошло у сукоб са начелом које провејава кроз цео крив. суд. пост. да оптужени има права одбране пред свима инстанцијама кривичног правосуђа. Ово пак тим пре, што у овом конкретном случају није кривица до оптуженога што он није изјавио призив односно ревизију на пресуду Окружног суда, већ пресудом Апелационог суда којом је повређен формални закон он је изазван да подигне призив односно ревизију противу такве пресуде Апелационог суда.

Да законодавац није сматрао, да против пресуде Апелационог суда нема правног лека, можемо навести § 410 став I ксп. где он изрично наглашава, да: „против пресуда Апелационог суда односно Окружног нема даљег правног лека.” Дакле као што се види законодавац при редиговању прописа који се односе на тако звани потпун призив, којим се побија пресуда судије појединца јасно је нагласио, да против одлуке о овом призиву, којим се војује против одлуке Окружног односно Апелационог суда нема места правном леку.

Према свему изложеном излази, да би било опортуно, а не би било ни у супротности са прописима крив. суд. поступка, јер ови не регулишу случај о коме је реч, дозволити ревизију против пресуде Апелационог Суда кад овај повреди формални закон. Поред тога треба имати у виду, када законодавац није регулисао конкретан случај онда треба применити на оптуженога принцип *in dubio pro reo*. Најзад треба имати у виду и то, да оптужени у овом конкретном случају не може подићи ни један други правни лек, ни тражење обнове поступка, јер нема услова за ово, нити тражење заштите закона у см. § 41 ксп. јер то право има само тужилац.

Боривоје Д. Петровић

суд. припр. окр. суда за град Београд.

Један случај, где је редован суд надлежан да цени извршност решења управне власти.

Заступник тужилачке странке представио је суду, да је решењем Генералне Дирекције Царина Министарства Финансија тужилачко друштво „Т.“ кажњено за дело из § 163. Царинског Закона са преко 800.000 динара новчане казне. По жалби друштва „Т.“ Државни Савет је решењем својим од 10-IX-1925. год. Бр. 20768 поништио ово решење о казни услед непостојања дела. Извршујући ово решење Министарство Финансија издало је своје ново решење ЦБр. 46893 од 25-XI-1925., којим је стављено ван снаге поништено решење о казни и којим је друштво „Т.“ ослобођено сваке кривичне одговорности и наређено, да се од друштва наплати само редовна царина. По захтеву Царинарнице друштво је дало као обезбеду за суму изречене казне гарантно писмо Х. Банке на динара 808.363.80 динара а одобрило и интабулацију на своје непокретно имање. Друштво је на основу поменутог решења Министарства Финансија тражило повраћај гарантног писма и скидање интабулације са имања. Како је била у питању само редовна царина у 72.000 дин., то је друштво предало Главној Царинарници ново гарантно писмо на ту суму обезбеђујући тиме у потпуности целокупну суму редовне царине. После овога тужилачко друштво је тражило од Генералне Дирекције Царина да му врати гарантно писмо као и скидање интабулације са имања. Међутим и поред писмених тражења и ургенција друштво није добило натраг гарантно писмо, нити је интабулација сведена за суму од 72.000 динара а од дана издања гарантног писма друштво плаћа на суму од 808.363.80 дин интерес 5%.

Са ових разлога тужи Министарство Финансија односно државу и моли да је осуди да друштву накнади 20.209.05 дин. на име причењене штете са интересом и трошковима.

Државни Правобранилац у одговору на тужбу навео је, да не признаје тужбено тражење, јер тужилачка страна тражећи накнаду штете, позива се на решење Министарства Финансија, којим је тужилачко друштво ослобођено казне и кривичне одговорности, док међутим ово решење није постало извршно, пошто је на то решење Главна Контрола изјавила жалбу Државном Савету, за доказ чега је поднео акт Главне Контроле у препису.

Првостепени суд за град Београд нашао је, да се из акта Главне Контроле, поднетог уз одговор на тужбу, види, да је Главна Контрола изјавила жалбу Државном Савету на решење Министарства Финансија Бр. 46893/25 којим је тужилачко друштво ослобођено казне и да одлука Државног Савета није донета, према чему тужилачко друштво није доказало обвезу државе да му врати гарантно писмо. Зато је пресудом од 14-XI-1930 г. Бр. 83185 тужилачку страну одбио од тражења.

Београдски Апелациони суд нашао је, да је пресуда првостепеног суда правилна и на закону основана, како са разлога, изнетих у истој пресуди, тако и са ових :

Тужбом Главне Контроле противу решења Министарства Финансија, којим је одлучено, да „Т.“ плати само редовну царину а које је решење донето по решењу Државног Савета Бр. 20763 од 10-IX-1925. год. заснован је административни спор, за чију је расправу надлежан Државни Савет и од чије претходне одлуке зависи и расправа овога спора, јер то питање, да ли је решење Министарства Финансија основано на Закону или не, може, као надлежан, да цени само Државни Савет. Па како у току спора ни све до његовог окончања тужилац није ово ни истакао, ни доказе о овоме поднео а тужена страна истакла приговор и доказе да је поменуто решење Министарства финансија нападнуто тужбом Главне Контроле и да Државни Савет није био донео још никакву одлуку, те према томе тужилац није доказао своје тражење, па се и са тога разлога има одбити. Питање о томе, да ли је напред поменуто решење Министарства Финансија извршно у смислу Царинског Закона и да Главна Контрола против таквог једног решења није могла више изјављивати жалбу у смислу Закона о Државном Савету и управним судовима, ствар је оцене надлежног Управног суда и подлежи његовој одлуци, јер је он, као компетентан, једино у правној могућности да путем своје одлуке каже шта је управно важно а не редован суд, који је за оцену овога питања ненадлежан. У овом пак случају такве одлуке Државног Савета у току спора није донета, те ни тужилац није у спору доказао, да је решење Министарства Финансија, на које се он позвао, постало извршно.

Зато је својом пресудом од 14. маја 1931. год Бр. 4401 одобрио поменуто пресуду првостепеног суда.

Касациони суд примедбама свога II одељења од 19-IX-1931 год. Бр. 9866 поништио је пресуду Апелационог суда са следећих разлога :

„Погрешно Апелациони суд узима, да решење Министра Финансија од 25-XI-1925 г. Бр. 46893 којим је стављено ван снаге и поништено решење Генералне дирекције царина од 22-X-1924. год. Бр. 46507 о кажњавању друштва „Т.“ за дело из § 163. царинског Закона, није постало извршно зато, што је на то решење изјавила жалбу Главна контрола, по којој није донета одлука Државног Савета а тужбом Главне контроле противу поменутог решења Министра финансија заснован спор, који има да реши Државни савет и да док он не донесе одлуку по тој тужби не може бити извршно ни поменуто решење.

По чл. 21. Закона о Државном савету и управним судовима, Главној контроли је признато право на подношење тужбе само противу оних одлука министарских, којима се вређају законска наређења на корист управе појединаца, дакле само у случају, кад се том тужбом има да заснује административни спор, који има да реши Државни савет. У овом случају није ни од кога покренут такав административни спор, па ни тужбом Главне контроле, јер се ова у овом предмету жали на решење Министарства финансије о стављању ван снаге решења Бр. 46507 о казни дакле на једно решење у кривичном спору административне природе, у коме се не расправља о правној вредности једног акта управне власти, већ о санкцији извесних забрањених поступака а тиме се не заснива никакав административни спор. Па како Главна контрола ни којим законским прописом, па ни царинским законом, није овлашћена да се жали на решење донето по административним кривицама, онда је потребно да Апелациони суд при доношењу своје одлуке има у виду напред наведено.”

Београдски Апелациони суд није усвојио ове примедбе, већ у писму своме од 12-XI-1931. г. Бр. 9291 дао следеће противразлоге :

„Главни разлог, на коме је била заснована пресуда овога суда, која је напред поменутих примедбама поништена, био је тај, што тужилац у току овога спора није успео да докаже да је решењем Министарства финансија Бр. 46893 које је овај донео по решењу Државног савета, постало извршно, јер је одмах у току спора била истакнута екцепција од тужене стране, да је Главна контрола изјавила жалбу на то решење Државном Савету и о томе поднела доказ — јавну исправу, уверење Главне контроле. Чим се истакло и појавило ово питање о извршности решења једног органа управне власти, које је нападнуто правним средством од стране другог управног органа, па макар да је тај орган и неумесно жалбу поднео, пада оцена питања о извршности таквог ре-

www.ubsh.ba, односно његове правне снаге, може бити предмет оцене других власти тек у случају, кад надлежна власт, односно суд, у овом случају Државни савет донесе своју одлуку по жалби, јер је он једини по закону надлежан да цени умесност или неумесност жалбе или њену допуштеност или недопуштеност. Све дотле, док он као надлежан, не донесе одлуку по жалби, без обзира да ли је жалба допуштена или не, нападнуто решење не може да произведе никакво дејство између странака. Други би случај био, да је тужилац у току спора, пре пресуде, као доказ поднео и решење Државног савета, којим је та жалба Главне контроле одбачена. Таква одлука надлежног управног суда била би обавезна и за редован суд а у исто време доказ је, да је решење Министра финансија добило дефинитивну правну снагу, те, као такво, постало извршно.

Према томе, налажење Касационог суда да се он, па и други редовни судови могу упуштити у оцену питања, да ли је Главна контрола могла изјавити жалбу Државном савету противу једног решења Министарства финансија, које је донето по решењу Државног савета, по питању царинске кривице, по мишљењу Апелационог суда, не може опстати јер, да ли је по Закону могућа жалба Главне контроле на распоредно решење Министарства финансија, може да буде предмет оцене само надлежног управног суда, који је доцније, као што се из акта види, донео своју одлуку. Та су питања прејудицијална за редован суд, па их он не може ни расправити у својој сопственој надлежности, као што то Касациони суд узима. Исто тако, у погледу на ово питање, не може се применити ни аргуменат у примедбама Касационог суда, да овде није чист управни спор, да би Главна контрола могла бити легитимисана за тужбу Државном савету, јер без обзира на то да ли је управни спор из чл. 15. Закона о Државном савету и Управним судовима или је царински кривични спор из царинског Закона, као специјалног, ипак решење питања легитимације за тужбу или жалбу Управном суду, припада њему саме пошто он ту решава у кругу своје сопствене надлежности те само његова одлука о томе питању у конкретном случају везује све остале друге државне власти кад год она за њих представља једно претходно питање, односно као чињенице, које се по закону имају утврђивати у поступку код управних власти или управних суда.

Па како тужилачка страна све до доношења прве пресуде није доказала, да је поменуто решење Министра финансија правноснажно, нити поднела одлуку надлежне власти о жалби Главне контроле, која би била одлучујућа за суд у овом конкретном случају, то је и тужилац правилно одбијен од тражења првостепенем пресудом, коју је и овај суд одобрио са допуном разлога."

Касациони суд у општој седници усвојио је речене при-
медбе свога II одељења а ове противразлоге одбацио.

Одлука опште седнице од 9-XII-1931. г. Бр. 13155.

Т. Ивановић

**За тужбе о уништају јавних продаја, без обзира на вредност
продатог имања, надлежан је суд у колегијуму а не судија
појединац.**

По спору тужиоца Каримана противу М. полицијског пи-
сара због уништаја јавне продаје покретности, приштински
првостепени суд доставио је Касационом суду акта овога
спора ради решења сукоба о надлежности између судије по-
јединца и колегијума за извиђање и пресуђење овога спора.
Судија појединац навео је, да по чл. 36. Уредбе о убрзању
рада код судских и иследних власти он није надлежан за ра-
сматрање и решавање предмета по жалби на јавне продаје,
већ колегијум. Колегијум пак сматра да није надлежан да
доноси одлуку по овоме предмету са разлоге: 1.) Што је
према тужби овде у питању вредност испод 3000 дин. и како
је тужба за уништај јавне продаје по својој природи спор
и расправља се по прописима грађанског судског поступка
то је по тач. а) чл. 18. Уредбе о убрзању рада искључиво
надлежан судија појединац а не судски колегијум; 2.) Што
ни једним законским прописом спорови по јавним прода-
јама нису нарочито стављени у надлежност судског колеги-
јума и 3.) Што је по овоме предмету судија појединац већ
доносио одлуке.

Касациони суд на основу § 104. Закона о Уређењу редов-
них судова нашао је, да је за разматрање и решавање овога
предмета надлежан приштински првостепени суд као колеги-
јални са разлога, што спорови о уништају јавне продаје из
главе XIX грађанског судског поступка, изузев спорове про-
тиву надметача, из § 505. грађ. суд. пост., не спадају у ре-
довне спорове, већ у нарочите формалне спорове, којима
има да се утврди уредност јавних продаја, извршених по
прописима главе XVIII грађ. суд. пост. Тако исто ови спо-
рови нису предвиђени ни у чл. 18. Уредбе о убрзању рада
код судских и иследних власти, у коме се ограђује надлеж-
ност судије појединца, те расправа ових спорова остаје у
надлежности првостепених судова, као колегијалних, пропи-
сана у поменутом члану Уредбе а у вези § 502. грађ. суд.
пост. Ово се све потврђује и тиме, што ни по Закону о уста-
новљењу среских и окружних судова ови спорови нису дати
у надлежност среских судова — § 5. поменутог закона. Вред-
ност пак продатог имања ни у колико не утиче на надлеж-
ност суда.

Одлука III одељења Касационог суда од 22-II-1932. год.
Бр. 1269.

Т. Ивановић.

УБИСТВО, ИЗВРШЕНО КЛАЊЕМ ЖРТВЕ, САЧИЊАВА ДЕЛО ИЗ СТ П.
Т. 2. §. 167. КРИВ. ЗАК.

Државни тужилац Н. поднео је Н. Окружном Суду оптужницу противу М. Ј., земљорадника из О., зато, што је 25. марта 1931. године, заклао Т. С., удову, и то на тај начин, што јој је ножем пресекао врат и вратне пршљенове, као и све органе који пролазе кроз врат, услед чега је наступила и њена моментална смрт, те тиме учинио злочин противу живота и тела из §. 167. од I. Крив. Зак. На претресу, одређеном за пресуђивање овога дела, стављајући коначан предлог, тражио је, да суд оптуженог М. огласи кривим за горње дело и осуди на казну и плаћања.

По овој оптужници суд је изрекао пресуду, којом је, на основу доказа изнетих противу оптуженог на главном претресу, овога огласио кривим: што је дана, означеног у тужби државног тужиоца, лишио живота Т. С. на тај начин, што ју је прво ударио ножем испод леве кључњаче и на томе јој месту створио рану дугачку осам а широку три и по сантиметра, којом јој је скрозирао и леви врх плућа, а за тим јој пресекао и цео врат и све органе који кроз њега пролазе, услед чега је наступила и њена смрт. Нашавши, да овако утврђено чињеничко стање, садржи према оптуженом Ј. дело из става П. т. 2. § 167. крив. зак., и признавши му олакшавајуће околности признање, добро владање, раздражено стање и кајање (које се састојало у томе што је, непосредно после убистава поч. С. покушао извршити самоубиство тиме, што је себи опалио у груди три револверска метка од којих му је један скрозирао лево плућно крило и изашао напоље, а друга се два задржала у грудном кошу), осудио на казну робије у трајању од осам година и трајан губитак часних права, као и накнаду штете и кривичних трошкова.

Овакву правну оцену дела оптуженог Ј., суд је засновао на начину извршења, а на име на томе, што је жртву, после убода ножем у груди, клао дотле, док јој и кичму није повредио, чинећи то све и поред њеног опирања, које је, према лекарском налажењу, манифестовано у посекотинама њених прстију до самог кошчаног ткива. Према оваквим фактичким податцима, дакле, суд је оценио, да је начин, на који је оптужени Ј. лишио живота поч. С., свиреп.

Доследан својој правној оцени изложене радње оптуженог Ј., државни тужилац је противу овакве пресуде Н. Окр. Суда, изјавио ревизију коју је оправдао овако :

„Ни по оруђу, којим је дело извршено нити пак по начину извршења, не може се узети да је дело извршено на свиреп — окрутан начин. Оруђе, којим је дело извршено је, дакле, нож, каквим се оруђем у овом крају обично оваква дела извршују. Оптужени је хтео да убије поч. С. и то извршио свесно, а да би жељену последицу постигао он јој је

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

задао два ударца ножем, вероватно прво у груди па за тим у врат, те је тако усмртио. Ни из чега се не може извести, да је лишење живота учињено мрцварењем, ударањем убијене на муке, нити се ма у чему свирепост манифестовала. Сво се поткрепује исказима сведока очевидаца: Илића Вукашина и Ранђеловића Стојана, јер је према њиховим исказима радња извршења трајала кратко време, а према исказима вештака и смрт је наступила моментално. Не може се узети да је оптужени пок. С. клао. Овај израз „класти“ у вулгарном смислу значи отсећи жртви врат, али овако отсецање може се узети двојачко: постепеним прелачењем оруђа преко врата жртве и једним јачим потезом. Први начин би се могао убројати у свирепост, али у овом случају није утврђено, да је оптужени убиство — пресецање врата извршио на овај начин, већ је вероватније, да је исто учинио на други начин, т. ј. једним снажним ударцем у врат ножем, што се никако не може сматрати као свирепост, јер такав ударац производи одмах жељену последицу, као и сваки други ударац у важан орган, који може имати за последицу смрт. Да је оптужени повреди на врату нанео једним замахом може се извести из протокола секције леша убијене, а у неколико и исказа поменутих сведока.

Из тога што су од убијене прсти били исечени не може се закључити да је то услед опирања убијене кад ју је оптужени клао, дакле само при клању, већ се такво опирање може манифестовати и код сваке друге повреде, јер онај коме је живот и тело угрожено увек се рукама брани, те се готово код сваке повреде јављају и повреде руку.

Тиме дакле што је оваву радњу оптужени подвео под § 167. одељак II. т. 2. к. з., суд је повредио материјални закон — § 337 т. 2.”

Молио је Касациони Суд, да донесе своју одлуку у смислу његовог гледишта у оправдању изјављене ревизије.

Касациони је суд, решењем, одбацио горњу ревизију државног тужиоца, са разлога: што је Окружни Суд све одлучне чињенице узео у оцену и своју пресуду довољно образложио, т. ј. дао разлоге, зашто налази да у радњи опт. Ј. стоји дело злочиног убиства из § 167. од II. т. 2. крив. зак., те у нападнутој пресуди нема повреде материјалног закона, па ни истакнуте повреде из т. 2 § 337. к. с. п.

Фебруара 1932.

Ниш.

Димитрије Н. Станковић
судија окр. суда у Нишу

САОПШТЕЊА

Министарство Правде под Бр. 16251 од 20. фебруара 1932. год. доставило је комори текст расписа упућеног свима средским, првостепеним и окружним судовима на подручјима Касационог суда у Београду и Великог суда у Подгорици и свим средским шеријетским судовима у подручју Врховног Шеријетског суда у Скопљу. Распис овај гласи:

„Поводом меморандума Адвокатске коморе у Новом Саду од 12 децембра 1931. год., у погледу наплаћивања таксе од стране судова за супституционе пуномоћи адвоката, Министарство финансија — Одељење пореза доставило је овом Министарству актом од 26 јануара о. г., број 1396 ово :

„Према § 25 Закона о адвокатима, адвокати су овлашћени да издају пуномоћија, односно одређују себи заменика али то не значи да тај пренос права заступања према прописима Т. Бр. 16 такс. тарифе није ново пуномоћије. Околност пак што се то право заступања обично даје у продужењу истог пуномоћија, т. ј. на истом листу ниуколико не утиче на таксу, јер исправа — пуномоћије постоји.

Достављајући предње Одељењу пореза част је замолити Министарство да са овим становиштем упознате све судове како би се једнообразно поступало.”

Управа Државне Болнице за душевне болеснике у Ковину замолила је све адвокатске коморе у земљи да оабвесте своје чланове — адвокате, да све преставке, које јој упућују таксирају по закону о таксама, јер је болница државна установа и као таква позвана, да се стара о извршењу закона о таксама по свима предметима, који јој се упућују.

Упозоравају се чланови да о предњем воде рачуна, јер се пом. болница жали баш на адвокате што не таксирају преставке, које јој упућују и ставља до знања, да ће у будуће чинити употребу од права, које јој даје одредба последњег става чл. 50. Зак. о таксама и тач. 12. чл. 214. таксеног и пристојбинског правилника и од адвоката наплаћивати казнену таксу, која, поред редовне, износи још и шестоструку вредност недовољне или непрописне таксе.

Директор општег одељења суда општине града Београда, г. Јовић Јован доставио је Комори препис наредбе ОБр. 33159 од 23. децембра 1931. год. с молбом, да се адвокатима саопшти, да своје чиновнике снабду потребним легитимацијама, пошто је било случајева, да су се нека лица претстављала као чиновници својих принципала а то у ствари нису била.

Наредба гласи :

„Приметио сам да по извесним предметима и у извесним отсецима као и одељењима интервенишу лица која нису адвокати нити ма какве везе имају са законима, и да то раде за новац.

На основу Зак. о адвокатима а у интересу и службе и странака

НАРЕЂУЈЕМ

Да уз потребно овлашћење могу интервенисати само адвокати и њихови службеници, ако су снабдевени легитимацијама својих принципала.

Нарочито ово треба да прими на знање административни отсек.

Саопштити свима чиновницима, с тим да никакав изговор нећу уважити у случају да приметим да се ова моја наредба не извршује.

Директор Општег Одељења

Јов. Јовић, с. р.

Став г. Јовића, који је заузео према лицима, која нису адвокати — тачније речено, према пискарачима за сваку је похвалу и Комора би се радовала, кад би и старешине осталих државних и самоуправних установа пошле трагом г. Јовића и дошле до сазнања, да је то у духу Зак. о адвокатима, дакле једног позитивног закона а у интересу и службе и странака, како г. Јовић сасвим тачно каже.

Уписани у именик адвоката :

1. Јевтић Данило са седиштем канцеларије у Свилајинцу.
2. Жујовић Младен Ј. Др. са седиштем канцеларије у Београду
3. Марковић Милутин Д. са седиштем канцеларије у Крагујевцу
4. Павловић Живко С. са седиштем канцеларије у Бољевцу
5. Солаковић Драгић С. са седиштем канцеларије у Београду
6. Тимотијевић Коста Л. са седиштем канцеларије у Београду
7. Стевовић Ристо В. са седиштем канцеларије у Београду
8. Станковић Љубомир са седиштем канцеларије у Кладову

Избрисани из именика адвоката :

1. Јелић Радован, због ступања у државну службу
2. Леовац Драгиша, због ступања у државну службу
3. Дескашев Милан, одрекао се адвокатуре
4. Костић Чедомир, одрекао се адвокатуре
5. Михајловић Светислав Др. због ступања у држав. службу.

Уписани у именик адв. приправника :

1. Вукадиновић Надежда на вежби код адв. Вукадиновића Милоша у Крагујевцу

2. Стојковић Божидар на вежби код адв. Павловића Војислава у Београду
3. Бољарић Бранко Д. на вежби код адв. Адање Симе, Др. у Београду
4. Жигић Војислав Ж. на вежби код адв. Јаношевића Стевана у Београду
5. Танасијевић Алекса Ђ. на вежби код адв. Шкорића Михајла у Шапцу
6. Војводић Никола Б. на вежби код адв. Милаћевића Радомира у Београду
7. Јовановић Аксентије Т. на вежби код адв. Живадиновића Милана у Београду
8. Мијатовић Илија В. на вежби код адв. Тадића Милана у Београду
9. Живановић Војислав К. на вежби код адв. Холендера Јосифа Др. у Београду
10. Вајс Алберт Др. на вежби код адв. Лекића Богдана у Београду
11. Шећеров Светозар Н. на вежби код адв. Милетића Аркадија у Београду
12. Павелић Никола А. на вежби код адв. Милетића Аркадија у Београду
13. Воркапић Живојин Л. Др. на вежби код адв. Ивковића Љубише у Београду.

Променили канцеларију адв. приправници :

1. Јовановић Радивоје био код Адање Симе Др. сада код Богдановића Радослава, адв. у Београду
2. Хајим Алкалај био код Николића Михајла Ст. сада код Кречковића Лазара, адв. у Београду.

Избрисани из именика адв. приправника :

1. Јеремић Милутин, због ступања у суд на бесплатну вежбу
2. Белић Радмило, по одјави принципала
3. Филиповић Велибор, због ступања у држав. службу
4. Благојевић Душан, услед смрти.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Тихомир М. Ивановић, секретар Касационог Суда
СУДСКА ПРАКСА У 1930 ГОДИНИ

Из штампе је изашла судска пракса у 1930 са збирком наредних одлука Опште седнице Касационог суда. Судску праксу и збирку одлука средио је г. Тихомир Ивановић, секретар Касационог суда. У овој књизи налазе се најважније одлуке из домена кривичног законика, грађанског законика, грађ. суд. поступка, трговачког законика, закона о устројству трговачког суда, уредбе о убрзању рада, уредбе о интабулацији и меничног законика. У књизи су сабране и све начелне одлуке Опште седнице, које су донете од 1921 до краја 1930 године, а које су засебно оштампане по разним правним часописима и службеним новинама.

Овом се књигом и даље са истим успехом наставља прекинути рад пок. Ковачевића на сређивању и публикацији судске праксе. Књига, пуна драгоценог материјала за сваког правника од праксе, писана је одличним стилем и издата у изврсној техничкој опреми. Износи 480 страница, а цена јој је 60.— динара.

В.

„БРАНИЧ“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ МЕСЕЧНО

Доноси актуелне чланке из теорије свих правних наука, саопштења из судске и управне праксе, домаће и стране — са коментарима, чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења адвокатских комора, које „Бранич“ имају за свој орган.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду, коју претставља претседник Обрад Благојевић.

Уредник „Бранича“ је претседник Адвокатске коморе у Београду Обрад Благојевић.

„Бранич“ се шаље адвокатима — члановима Коморе бесплатно. За нечланове претплата стаје 120.— дин годишње; за адв. приправнике судије и судијске приправнике 60.— динара годишње; поједини број 10.— динара.

„Бранич“ се штампа у штампарији Живка Маџаревна (пређе „Туцовић“), Цара Николе II, ул. бр. 3. (Стан Проте Матеје 42), Телефон 21.129.